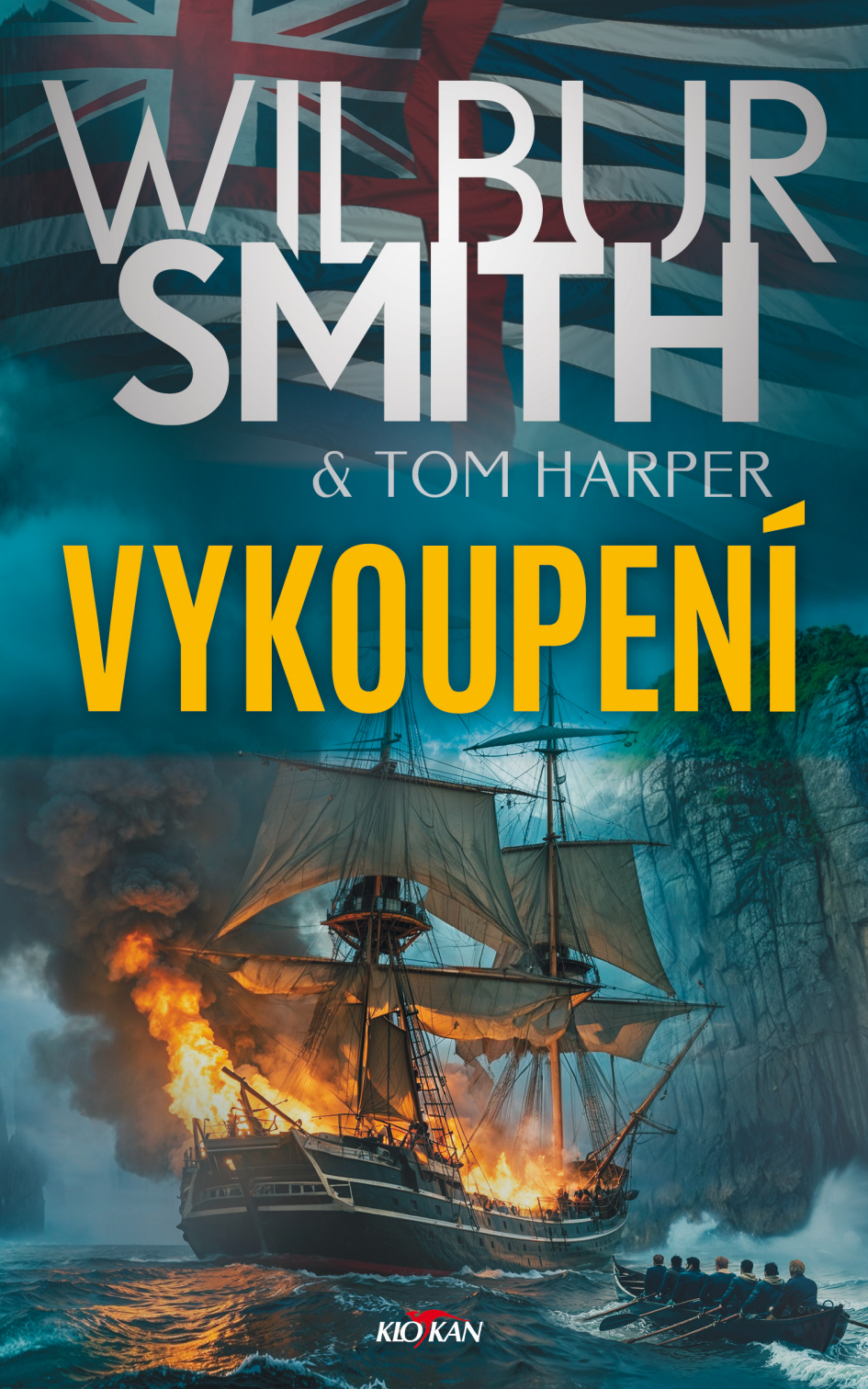
WILBUR SMITH

& TOM HARPER

VYKOUPENÍ

KLOKAN

Wilbur Smith v Alpressu

Egyptská sága

Řeka bohů • Řeka bohů II – Sedmý pergamen •
Řeka bohů III – Čaroděj •
Řeka bohů IV – Vnitřní oko • Bůh pouště •
Faraon • Řeka bohů – Nové království •
Řeka bohů – Kola osudu • Řeka bohů – Dávný odkaz •
Řeka bohů – Anubisova hrozba

Sága Courtneyů

Dravec • Monzun • Modrý horizont •
Triumf slunce • Na život a na smrt •
Hromobití • Ptačí vodopády • Pobřeží v plamenech •
Síla meče • Běsnění • Zlatá liška • Čas zemřít •
Kopí osudu • Zlatý lev • Nad propastí • Kořist •
Kobaltové nebe • Král králů • Tajemný oheň •
Temné dědictví • Divoký příliv • Nemesis • Válečník •
Ohnivý obzor • Stíny osudu

Sága Balantyneů

Říše kamenného sokola • Tvrdší než diamant •
Andělé pláčí • Leopard loví v temnotách •
Král králů • Triumf slunce • Volání havrana

Samostatné romány

Diamantová cesta • Volání na ďábla •
Lovci diamantů • Posel slunce • Orel v oblacích •
Nenasytný jako moře • Běsnící spravedlnost •
Píseň slonů • Zlatokopové • Oko tygra •
Nářek vlků • Šelma • Predátor • Bludný kruh

Autobiografie

Na leopardí skále

edice

Copyright © Orion Mintaka, 2026
Originally published in the English language
as VENGEANCE in the UK by Zaffre,
an imprint of Bonnier Books UK Limited, London.
Translation © Jan Mrlík, 2026
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Děj této knihy je fiktivní. Jména, místa, příhody a události
zde vylíčené jsou výsledkem autorovy představivosti nebo
jsou užity smyšleně. Jakákoli podobnost se skutečnými
osobami, ať živými, či mrtvými, nebo skutečnými
událostmi je zcela náhodná.

Z anglického originálu VENGEANCE
vydaného v roce 2026 nakladatelstvím Zaffre,
an imprint of Bonnier Books UK
přeložil Jan Mrlík
Redakční úprava Vlasta Kohoutová
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek, v
edici Klokan, 2026
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7695-834-0

Wilbur Smith se narodil v roce 1933 ve střední Africe, dnešní Zambii. Po velkém úspěchu svého románu *Když loví lev* se od roku 1964 věnoval pouze románové tvorbě. Stal se celosvětově uznávaným spisovatelem a publikoval déle než pětapadesát let. Jeho dílo tvoří sága rodu Courtneyů a Ballantyneů, románové série příběhů ze starého Egypta, série s Hectorem Crossem a řada úspěšných samostatných románů, k nimž pečlivě sbíral podklady během početných cest po celém světě.

V roce 2015 došlo k založení nadace Wilbura a Niso Smithových, která slouží k pomoci spisovatelům vyšlým z chudých poměrů, k podpoře literatury a rozvoji žánru dobrodružných románů. Ústředním programem nadace se stala Cena Wilbura Smithe za dobrodružnou literaturu.

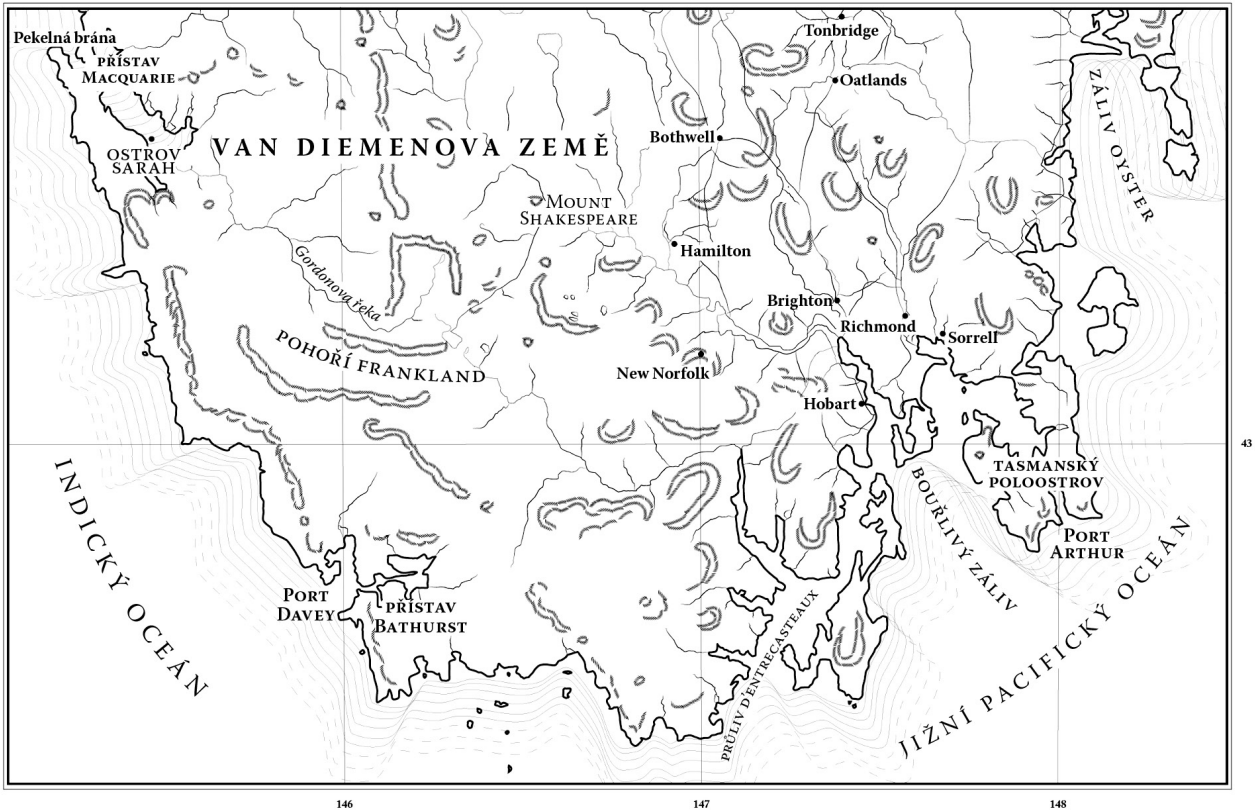
Wilbur Smith pokojně zesnul ve svém domě v roce 2021 v přítomnosti své manželky Niso a zanechal po sobě skutečný poklad románů a povídek, které budou těšit čtenáře ještě mnoho let.

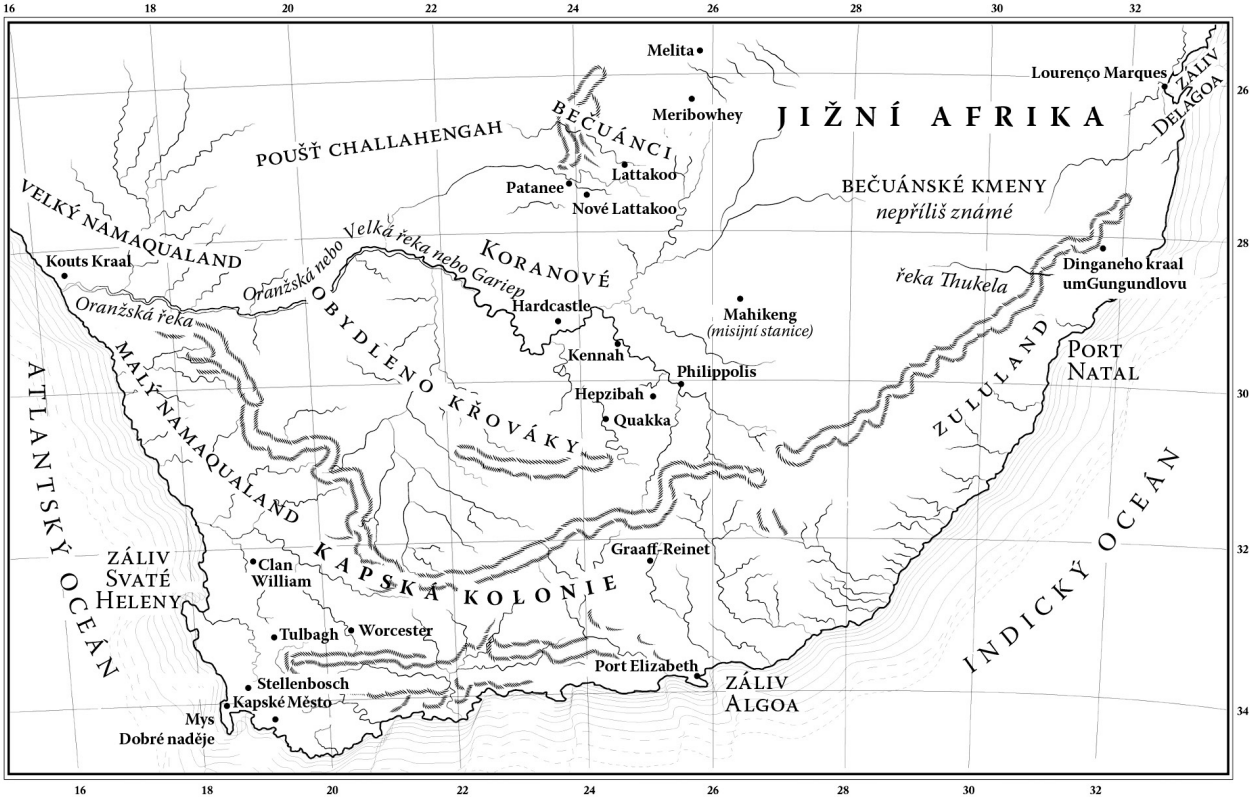
Další informace o Wilburovi lze nalézt na www.wilbursmithbooks.com nebo Facebook.com/WilburSmith.

Tom Harper je autorem třinácti thrillerů a historických dobrodružných románů včetně knih *Orfeus v podsvětí, Černá řeka* nebo *Ztracený chrám*. Při hledání podkladů pro své romány cestuje po celém světě od daleké Arktidy po srdce amazonské džungle. Žije se svou rodinou v Yorku. Další informace o Tomových knihách lze nalézt na www.tom-harper.co.uk.

Tuto knihu věnuji své vzácné manželce
a milované partnerce Niso.
Nikdy jsem nepoznal pravé štěstí,
dokud jsem tě nepotkal.
Nyní naplňuješ každý den mého života
láskou, smíchem a štěstím.
S tebou po boku bych své postavení neměnil
s žádným z králů.

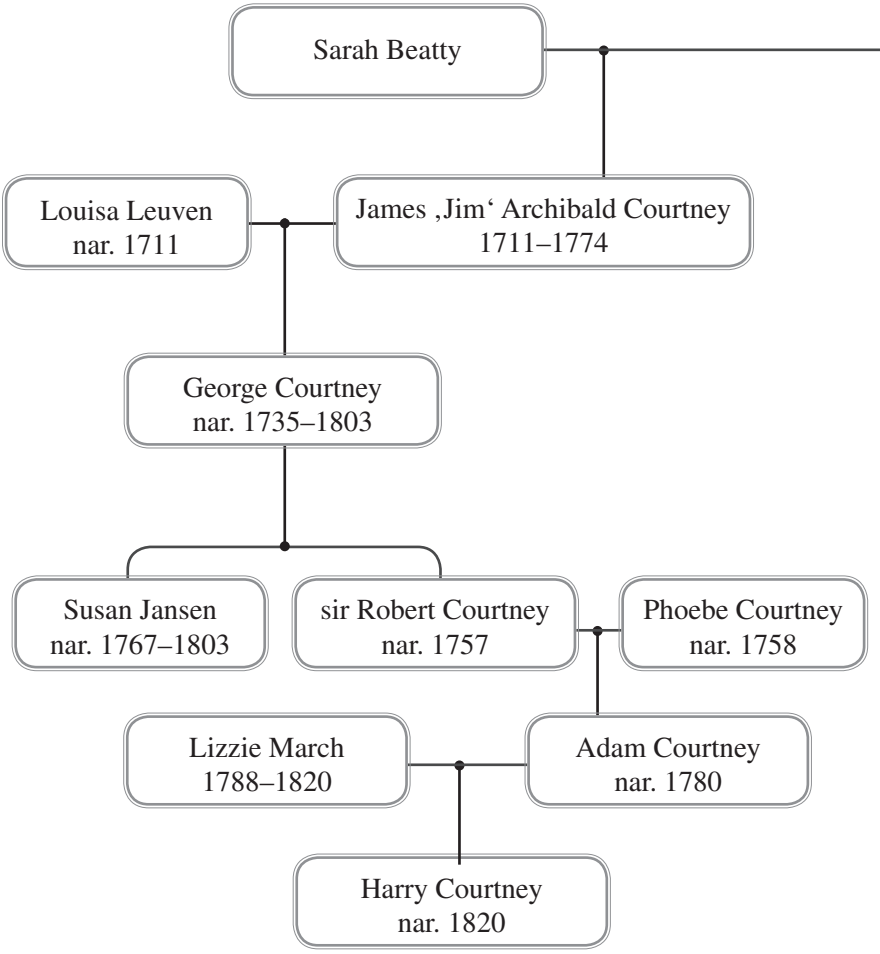
Tento román, stejně jako všechny další, které byly publikovány po smrti Wilbura Smithe, vychází z jeho nedokončených prací. Wilbur pracoval v úzké součinnosti s každým ze svých spoluautorů na zápletkách, které odpovídají jeho přísným standardům. Wilburova manželka Niso Smithová, jeho dlouholetý literární agent Kevin Conroy Scott a James Woodhouse, editor prací z pozůstalosti Wilbura Smithe, neúnavně pracují na tom, aby dílo, které po sobě Wilbur zanechal, odráželo jeho vize, byť už není mezi námi.

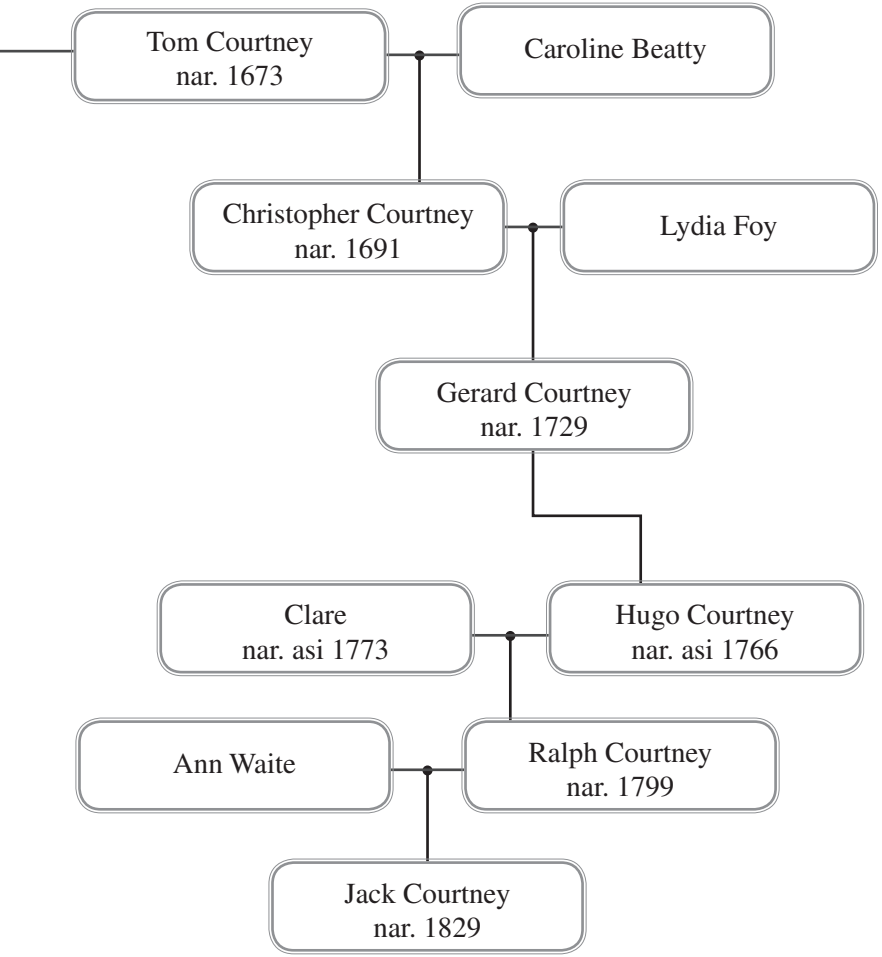

146
147
148
43
Pekelná brána
PŘÍSTAV MACQUARIE
OSTROV SARAH
VAN DIEMENOVA ZEMĚ
MOUNT SHAKESPEARE
Gordonova řeka
POHOŘÍ FRANKLAND
INDICKÝ OCEÁN
PORT DAVEY
PŘÍSTAV BATHURST
PRŮLIV D'ENTRECASTEAUX
Tonbridge
Oatlands
Bothwell
Hamilton
Brighton
Richmond
Sorrell
New Norfolk
Hobart
ZÁLIV OYSTER
TASMANSKÝ POLOOSTROV
BOUŘLIVÝ ZÁLIV
PORT ARTHUR
JIŽNÍ PACIFICKÝ OCEÁN

16
18
20
22
24
26
28
30
32
26
28
30
32
34
Melita
Meribowhey
Lourenço Marques
ZÁLIV DELAGOA
JIŽNÍ AFRIKA
POUŠŤ CHALLAHENGAH
BEČUÁNCI
Lattakoo
Patanee
Nové Lattakoo
BEČUÁNSKÉ KMENY
nepříliš známé
VELKÝ NAMAQUALAND
Kouts Kraal
Oranžská nebo Velká řeka nebo Gariep
Oranžská řeka
KORANOVÉ
OBYDLENO KŘOVÁKY
Hardcastle
Kennah
Philippolis
Hepzibah
Quakka
Mahikeng
(misijní stanice)
řeka Thukela
Dinganeho kraal
umGungundlovu
ZULULAND
PORT NATAL
MALÝ NAMAQUALAND
ATLANTSKÝ OCEÁN
ZÁLIV SVATÉ HELENY
Clan William
KAPSKÁ KOLONIE
Graaff-Reinet
Tulbagh
Worcester
Stellenbosch
Kapské Město
Mys Dobré naděje
Port Elizabeth
ZÁLIV ALGOA
INDICKÝ OCEÁN

ROD COURTNEYŮ

ve Vykoupení

Prohlédnout si celý rodokmen rodiny Courtneyových a zjistit další podrobnosti je možno na webové adrese www.wilbursmithbooks.com/courtney-family-tree.

I

INDICKÝ OCEÁN, 1820

Nevelká jola se nepozorovaně kradla k *Tygrovi*.
Panovala klidná noc. Měsíc v novu byl patrný jen jako prázdná černá plocha na nebi plném hvězd. Po hladině oceánu neúprosně ubíhaly mocné vlny.

Ralph Courtney se krčil na zádi člunu a hleděl dopředu na siluetu brigantiny plující pod košovými plachtami po stříbřité hladině. Nadešla chvíle, na kterou čekal skoro půlku života, a chtěl si vychutnat každou vteřinu z ní. Tiskl palec na jeden z hrotů vrhací kotvice, kterou držel v rukou, a ucítil, jak se o ostrý kov řízl, až mu vytryskla krev. Ale i tuhle bolest si užíval.

Otřel si poraněný palec o tvář, na níž mu zůstala temná krvavá šmouha. Muž usazený na lavici před ním zabíral veslem a usmál se. „Brzo bude tý krve víc," utrousil.

V člunu se ozval tichý smích. Jeho posádka pocházela ze všech možných koutů světa – z Východní Indie, z Číny, byli v ní také Američané a Francouzi. Za denního světla se na nich dalo pozorovat drsné bratrství, v noci z nich byly vidět jen blýskající se oči.

„Ticho!" sykl Ralph. Už se dostali k brigantině docela blízko a její kapitán jistě postavil hlídky. Také posádka člunu vycítila možné nebezpečí. Muži pracovali s vesly velice opatrně, takže sotva rozčeřili hladinu na táhlých vlnách. Tohle ostatně podnikli už mnohokrát.

Ralph zkontroloval zbraně. Obě pistole měl nabité a připravené ke střelbě. Kolem zámků omotal hadry, aby se k nim nedostala mořská voda. Na opasku mu visel meč, na stehně měl přivázanou dýku v pochvě a další zastrčenou v holínce. Byl připravený.

Blížili se k přídi brigy. Loď plula neosvětlená, dokonce ani v kompasové budce se nesvítilo. Díky svitu hvězd se však dalo přečíst jméno vyvedené bílou barvou po obou stranách přídě: *Tygr*. Ralphovi to připomnělo báseň, kterou ho před mnoha lety jeho učitel nutil naučit se zpaměti.

Tygře, tygře, žhavě žhneš,
v noci, jíž jak lesem jdeš!
Kdo vzal smrti její moc
*a dal ti strašnou souměrnost?**

Co se stalo s tím chlapcem, který stál v Holkaru v zahradě pod zederachovými stromy a recitoval tuto báseň za chladného rána, kdy z okolí zaznával křik pávů a začínal další horký den? Ralph tu vzpomínku zlostně zapudil a znovu přitlačil palec na hrot kotvice, až mu zajel pod kůži. *Teď už záleží jen na tom, co se právě chystám udělat.*

Přestože *Tygr* nenesl plné oplachtění, plul svižně kupředu. Byla to dobrá loď, rychlá a obratná jako kočka, takže měla přiléhavé jméno. Dokázala předehnat těžší plavidla a odrazit útok všech vyjma řadové lodi. Díky nízkému ponoru mohla vplouvat do zálivů a zátok, kam by si většina lodí netroufla.

Tygr byl sice štíhlý a obratný, ale z paluby malého člunu, když ho vlna vynesla na svém hřbetě vzhůru, vypadal obrovský. Ralph ho pozoroval už tak zblízka, že cítil vodní tříšť, kterou zvedala příď brigy, když řezala mořskou hladinu.

Na palubě brigy se nacházel muž, který zabil jeho otce. Ralph si nenechá tuhle příležitost ujít. Povstal, zapřel se proti výkyvům vlnění a roztočil kotvici na konci lana. Rychleji, a ještě rychleji, pak ji vypustil.

Hod dokonale vyvážil. Hák se vznesl do prostoru mezi člunem a lodí a přepadl přes příď. Cítil, jak se lano napnulo, když se některý z bodců zachytil za okraj boku brigy.

---

* William Blake, *The Tyger*, v překladu Zdeňka Hrona

„Co to bylo?“

Do tiché noci zazněl z paluby hlas, který zřetelně dolehl až dolů ke hladině. Ralph ztuhl. Až hlídka najde kotvici – *jestli* ji najde – bude osazenstvo člunu vydáno na milost a nemilost posádce *Tygra*.

Ralphovi zbývalo na rozhodnutí jen pár vteřin. Mohl lano pustit, zmizet s člunem ve tmě a doufat, že je *Tygr* nezačne pronásledovat. Jenže kdyby to udělal, už nikdy by se mu taková šance nemusela naskytnout.

Skočil, se zaduněním dopadl na bok lodi, a přitom si vyrazil dech. Věděl, že pokud to nezvládne, zemře, a tak začal usilovně šplhat vzhůru po laně. Duté nárazy přídě o vlny, syčivé gejzíry tříště a hlasitý tep krve v uších přehlušily všechny zvuky shora.

Vyšplhal až k okraji boku brigy, oběma rukama se chytil za zábradlí, vytáhl se vzhůru a přelezl přes brlení jako akrobat. Doskočil na špičky, okamžitě klesl do dřepu a vztáhl ruku po jílci meče. Před sebou viděl nějakou postavu s tasenou zbraní, na jejíž oceli se zalesklo světlo hvězd.

Ralph neměl jinou možnost než hlídku umlčet, aby nevyvolala poplach. Skočil proti námořníkovi a během skoku vytasil meč, načež hruškou na konci jílce zasáhl námořníka na hlídce do čelisti. Silný úder stačil, aby námořník ztratil vědomí, a jak se po zásahu potácel, Ralph ho popadl za šátek uvázaný kolem krku a smýkl s ním k zábradlí. Bezvědomý námořník setrvačností přeletěl přes brlení hlavou napřed, aniž by vydal hlásku.

„Jacku?“ Ze tmy se ozval nový hlas. Druhá hlídka.

Ralph se přikrčil za vratidlo. Pokud mu bude přát štěstí, projde druhý muž kolem, takže na něho bude moct skočit zezadu.

Druhý námořník však nebyl nijak nezkušený. Zůstával mimo dosah.

„Jacku?“ zavolal znovu.

„Tady,“ zabručel Ralph.

Námořník na hlídce se tím nenechal zmást. „Kdo je to?“ Pokročil blíž, ale stále se držel kus od vratidla.

Ralph odmotal hadr ovinutý kolem pistole a co nejtišeji natáhl kohoutek. Jenže ne dost tiše. Strážný se zastavil.

„Vylez ven, ať na tebe vidím,“ zavolal.

Ralph byl v koncích. Zasunul pistoli za opasek, zvedl ruce a pomaličku vstával.

Pokud námořníka překvapilo, že se uprostřed noci objevil na palubě neznámý muž, nedal to nijak najevo.

„Co jsi zač?“ zeptal se a vytáhl zpoza opasku pistoli.

„Plul jsem z Bombaje na *Lady Dorothy*. Spadl jsem přes palubu.“ Ralph mluvil tiše a rychle, protože mu šlo o udržení pozornosti toho muže. „Díkybohu plula kolem vaše loď a podařilo se mi vyšplhat nahoru.“

Námořník zavrtěl hlavou a zamračil se. „Kde je Jack?“

„Když mě uviděl, tak omdlel. Leží hned tady, za…“

Ralpha přerušilo zaskřípění prkna. Muž na hlídce se otočil. Jak ho Ralph rozptyloval, nezaslechl člun, když přirazil k brize, ani muže, kteří vylezli po žebříku na boku lodi kousek za jeho zády. Teď už byli na palubě. Ještě několik kroků a podříznou námořníkovi krk.

Tmou vyšlehl záblesk z hlavně, když námořník vystřelil z pistole. Ralph pudově zavřel oči proti přívalu oslepujícího světla, ale nestihl to včas. Když oči zase otevřel, neviděl téměř nic. Rozlišil pouze nejasné obrysy postav a dvojici zápasící na palubě. Mihla se čepel tesáku a jedna z nich znehybněla.

„Rozsviťte lampu,“ přikázal Ralph. „A zablokujte palubní poklopy.“

Po ráně z pistole už slyšel zdola hluk – muži v podpalubí vyskakovali z hamak a začali se shánět po zbraních. Abordážní partě zbývalo pramálo času.

Tygr sice plul beze světel, ale na háku trčícím z hlavního stěžně visela bouřková lampa. Jeden z Ralphových mužů vytáhl z plechového pouzdra hořící doutnák a přiložil žhavý

konec ke knotu. Lampa se rozzářila a osvětlila okolní palubu. Čtyři jeho muži utíkali k přednímu poklopu a přetahovali přes něj kryt. Pokud se jim podaří průlez zatarasit, uvězní posádku v podpalubí a loď bude jejich.

Povedlo se jim kryt částečně uzavřít, jenže pak zdola zarachotily výstřely. Z palubního jícnu vylétaly kulky a dřevěné třísky. Muži, kteří se shýbali nad průlezem, odvrávorali zpět s dlaněmi přitisknutými k tvářím. Pak poklop odletěl stranou a průlezem se na palubu vyhrnuli námořníci.

Ralph věděl, že posádka *Tygra* bude reagovat velice rychle, a tak hodně spoléhal na moment překvapení. Nyní se ale během okamžiku karta obrátila. Z osmi jeho mužů, kteří vyšplhali na palubu, jich bylo pět mrtvých nebo zraněných. Tři, kteří přežili, se tiskli kolem Ralpha u paty hlavního stěžně a proti nim stála drtivá přesila. Posádka *Tygra* je obstoupila kolem dokola.

Nějaký muž se prodral dopředu. Ještě před chvilkou musel ležet v posteli: na hlavě mu nepořádně trčely tuhé černé vlasy, košili měl zapnutou jen napůl a neměl ani čas nazout si holínky. Od doby, kdy ho Ralph viděl naposled, o něco zestárl. Do kávově zbarvené pokožky ve tváři se mu vryly vrásky a ve vlasech se objevovaly šediny. Ale zelené oči mu blýskaly stejně divoce a hrozivě jako vždycky.

Adam Courtney.

Zíral na Ralpha, který stál ve světle lampy. „Co jsi sakra zač?“

Jak byl zvyklý velet, jeho hlas se nesl zvučně po celé palubě. Kdysi býval slibným mladým kapitánem královského námořnictva – v dobách, kdy britské lodi pluly v první obranné linii proti napoleonské tyranii.

Kdo z nás dopadl hůř? pomyslel si Ralph. Postoupil o krok blíž, aby mu lampa osvětlila obličej: hladké tváře, ústa stažená do úšklebku, jasné modré oči.

„Ty si na mě nevzpomínáš?“

„A měl bych?“

„Možná ne. Nejspíš je po světě mnoho mužů, kterým jsi zabil otce."

Adam se na něho zahleděl pozorněji. Ralph neuhnul pohledem, jako by ho chtěl vyprovokovat, aby si vzpomněl. Přestože mu na srdce mířily hroty dobře deseti mečů, po téhle chvíli toužil už dlouho. Četl v Adamově tváři stejně pozorně, jako když námořník zkoumá vítr vanoucí nad hladinou. Nevědomost, pak zmatek, okamžik pochopení, kdy se oči víc otevřely a zorničky naopak zúžily. Vzpomínka, jistota, hrůza.

„Ralph…?" Vyslovil jeho jméno skoro šeptem.

„Hledám tě už hodně dlouho," přikývl Ralph.

Adam zbledl. Třikrát po sobě sevřel v pěsti jílec meče. Snad si vybavil malého chlapce, kterému v indické zahradě házel kriketový míček. Na chlapce, jehož matku svedl a otce zabil. „Nechci s tebou bojovat," řekl potichu.

Ralph zavrtěl hlavou. „O tom jsi rozhodl už před čtrnácti roky."

Kruhem námořníků se protlačila žena v bílém županu a postavila se vedle Adama. Přidržovala si šál přehozený přes ramena, medově zbarvené vlasy měla narychlo stažené v zátylku do ledabylého drdolu. Na prsou držela spící dítě. „Co se stalo?"

„Ustup zpátky, Lizzie," přikázal jí Adam, který nespouštěl z Ralpha oči. Přestože je obklopovalo na dvacet mužů, Ralph měl pocit, jako by v kruhu světla vrhaném lampou existovali jen oni dva.

Do ticha zaznělo skřípání dřeva a vrzání lana. Tak se ozývalo namáhané plachtové ráhno při změně směru větru, zvuk na moři stejně běžný jako plácání vln nebo pleskání bosých nohou na palubních prknech. Nikdo si toho nevšímal.

Jenomže ty zvuky nepřicházely z *Tygra*. Nesly se ze tmy na pravoboku, kam už nedopadalo světlo lucerny.

Posádka si až příliš pozdě uvědomila, co se děje. Nad nimi se vynořil dlouhý bodec lodního čelenu právě ve chvíli, kdy

jeden z mužů strhl lampu ze stěžně a osvětlil cizí loď, která se vynořila z noci. Rychle plula pod napjatými plachtami.

Adam vzhlédl, jako by se probral ze sna. „Co…?“

Nad jeho hlavou se s rachotem srazila plachtová ráhna a vzápětí zaduněly trupy obou lodí, které do sebe narazily. Všichni na palubě skončili na kolenou. Muže s lampou nečekaný pohyb odhodil dozadu a paluba kolem něho se zaplnila zmateně se kácejícími těly námořníků.

Nikdo si nevšiml, že z roztříštěné lampy vychrstl olej a vsakoval do hromady lan uložených při patě hlavního stěžně.

Ralph vyskočil na nohy jako první. Jeho loď *Jessica* byla menší než *Tygr*. Za běžných okolností by se nikdy nedokázala takhle přiblížit – posádka *Tygra* byla příliš ostražitá a lodní děla smrtelně nebezpečná. Ale on zatím odváděl pozornost všech na sebe a čekal, až světlo lampy na stěžni navede *Jessiku* k cíli.

I tak byla posádka *Tygra* početnější než ta Ralphova. Pravda, svou akcí je překvapil a vyvedl z rovnováhy, ale muži pod Adamovým velením byli dobře vycvičení. Zatímco se Ralphovi námořníci hrnuli přes lodní bok se sekerami a píkami v rukou, posádka *Tygra* se vzchopila a postavila se k obraně. Ralph počítal s tím, že se strhne úporný boj, a nedokázal odhadnout, v čí prospěch se vyvine. Na tom mu ani nezáleželo. On se zajímal o jediného muže.

Když lampa zhasla, Ralph ztratil Adama z očí, jeho ženu však pořád dobře viděl. Její župan ve tmě doslova zářil a v okolní vřavě se dítě probudilo – teď plakalo z plných plic.

Na palubě se rozhořel boj. Ralph si probíjel cestu vším tím zmatkem. Ramenem odstrčil stranou jednoho muže, druhého udeřil do zubů košem svého meče, pak vytáhl pistoli a střelil třetího, který mu stál v cestě. Jak postupoval kupředu, jeho muži ho následovali jako vlčí smečka a posádka *Tygra* shromážděná kolem svého kapitána ustupovala k zádi.

Náhle na palubě zaplápolal plamen. Hořící ucpávka z pistole dopadla na hromadu olejem nasáklých lan kousek od

rozbité lampy. Za okamžik plameny olizovaly skasanou plachtu na dolním ráhně.

Boj se zastavil. Všichni s hrůzou zírali na nového nepřítele, který je mohl všechny sjednotit – nebo zahubit.

Zarazili se všichni až na jednoho. „Nač čekáte?“ vykřikl Ralph. Ve světle ohně teď viděl Adama docela jasně – stál před svou ženou u kormidelního kola. Ralph měl kořist na dosah a nehodlal se o ni nechat připravit.

Za rameno ho popadl nějaký muž a Ralph mu bezmála proklál mečem hrdlo. Na poslední chvíli poznal námořníka z vlastní posádky, Číňana jménem Wu Siou.

„Nech je bejt!“ domlouval mu Wu. Oheň už se rozšířil až k plachtám, rozlézal se po ráhnech a brzy proměnil oba stěžně v obří kříže planoucí na pozadí noční oblohy. Protože se ráhna obou lodí křížila, hrozilo, že se oheň co nevidět přenese i na *Jessiku*. „Musíme pryč, nebo uhoříme!“

„Ne.“

Wu zíral na Ralpha, jako by se pomátl. „A co náš náklad?“

V nákladovém prostoru *Jessiky* byla uložena spousta zlata, stříbra a vzácných kamenů – poklad, který by jim vystačil pro mnoho životů. Bylo by šílené všechno to ohrozit.

Ralph se Wuovi vytrhl. „Já jsem tady právě kvůli tomuhle.“

Za jeho zády zápolili muži s pumpami, aby oheň uhasili, a někteří z posádky *Jessiky* vylezli do lanoví se sekerami, aby svou loď uvolnili. Ralph postupoval kupředu a na zádech cítil žár sílícího ohně. Před sebou měl jen jediného muže, který chránil ženu a plačící dítě.

Oba muži stáli proti sobě na palubě zalévané krvavě rudou září hořící lodi.

Ralph si tuhle chvíli představoval celé roky. Mnoho nocí probděl a šeptal si slova, která by řekl, až se konečně setká s vrahem svého otce. Avšak teď tu stál a jako by na něho dolehla těžká únava. Nechtěl nic jiného, jen aby to všechno skončilo.

Vrhl se vpřed. Adam byl výborný šermíř, jenže mladší Ralph měl víc síly. Už prvním výpadem vyrazil soupeři meč

z ruky. Zbraň přeletěla nad palubou a dopadla kousek od kompasové budky mimo Adamův dosah.

To bylo tak jednoduché, pomyslel si Ralph.

Adam o krok ustoupil a rozpřáhl ruce, aby chránil svou rodinu. „Snad ušetříš mou ženu a dítě!“

Na palubě zuřil praskající oheň. Ve vzduchu se válel dusivý kouř, paluba se otřásala, jak na ni pršely kusy hořícího lanoví. Na hladině se odráželo světlo tlumené dýmem, jako by se sám oceán chystal vzplanout.

„Tys nechal syna zabitého otce naživu, aby se mohl pomstít. Já tuhle chybu neudělám.“

Žena s medově plavými vlasy vystoupila z Adamova stínu. V očích se jí odrážela zář plamenů a na krku se jí blyštěl zlatý křížek. „Odsoudíš se tím do pekla,“ řekla.

Ralphovi zahrál na rtech úsměv. „Tam už jsem byl.“

Dítě přestalo plakat. Velké modré oči v drobné tvářičce upíralo na Ralpha jako nevinnost sama.

Ralph pozvedl meč k poslednímu úderu.

HORY DRAKENSBERG
JIŽNÍ AFRIKA, 1829

Ralph prudce otevřel oči a rukou automaticky sáhl po noži, který vždycky pokládal vedle sebe, když šel spát – ale nebyl tam. Někdo ho musel vzít. Pokoušel se v polospánku posadit, i když se mu v hlavě stále odvíjel sen tak živý, že mu z toho bušilo srdce, jenže ho za ramena držely dvě ruce a tiskly ho dolů.

„Harry?“

Upírala se na něho dvojice jasně modrých očí, v nichž jiskřilo rošťáctví. „Máma říkala, že už je čas vstávat.“

„Vstal bych, kdybys mě takhle nepřišpendlil.“ Ralph se zavrtěl, vysvobodil paže a začal Harryho nemilosrdně lechtat. Když se z něho chlapec v záchvatu smíchu skulil, mohl Ralph vstát. Rozhlédl se kolem po svém noži a našel ho viset na větvi nedalekého stromu.

„Máma říkala, že ho mám dát pryč, než tě začnu budit,“ vysvětloval Harry, když zjistil, nač se Ralph dívá.

Které dítě se musí takhle chránit před otcem? pomyslel si Ralph provinile. Ale za to, jaký byl, se nemohl omlouvat. Podobné instinkty v sobě vypěstoval z nezbytnosti.

Všechno dělám jen proto, aby on byl v bezpečí.

„Kdepak je máma?“

Harry propletl drobné prsty mezi Ralphovy a zatahal ho za ruku. Nechal se Harrym vést k okraji paseky. Tam stála na vršku útesu štíhlá žena a rozhlížela se. Byla oblečená stejně jako Ralph a Harry – neměla na sobě víc než tenkou šňůru kolem pasu, která držela kusy kůže vpředu a vzadu, aby ochránila svou cudnost. Pokožku měla opálenou léty strávenými pod africkým sluncem.

„Tak se podívej, kam jsme to dopracovali,“ řekla Ann. Pěkná tvář, svěží jako rosa, jí v paprscích ranního slunce jen zářila.

Noc strávili na vysokém hřebeni, kam dorazili včera už skoro za tmy, ale teď odtud mohl Ralph pozorovat až k obzoru se vlnící kopce Zululandu. Mezi nimi se klikatil široký tok řeky Thukely jako zářivá stezka. Ralph po ní putoval celou cestu od ústí téměř až k pramenům, kde její voda spadala šedesát metrů hluboko přes hranu útesu do velké pánve mezi kopci. Zabralo mu to dlouhé dny plné průzkumů, úniků ze slepých uliček a marných počátků cesty, aby našel cestu až nahoru. Při lezení na skály si olámal nehty a špičky prstů odřel až do krve. Nohy měl samou modřinu od padajících kamenů a jeden z prstů měl nejspíš zlomený.

A přece to byla ta snadnější část.

Přes slunce přeletěl stín – v termických proudech zvedajících se nad skalisky tam stoupal osamělý orel. Ralpha

napadlo, jestli je pták z té výšky může vidět. Dokáže přehlédnout celou cestu od pobřeží, kde Ralph přistál po ztroskotání a skoro zemřel? Od té doby urazil dlouhou cestu. Vydělal velké bohatství a zase o ně přišel, zařídil si nový život a bezmála ho ztratil, nadělal si spoustu nepřátel a zbavil se jich... tedy většiny z nich.

Ralph pohlédl na Harryho. Chlapec měl tvář rozzářenou ohromením. Celý život prožil v nížinách a takovýto majestátní rozhled ještě nepoznal.

„Ti zlí chlapi sem za námi nikdy nedokážou vylézt," prohlásil Harry vítězně.

„To ne," souhlasil Ralph.

„Takže jsme už v bezpečí, že?"

Bezpečí. Při tom slově se Ralph pověrčivě dotkl hrušky na jílci své dýky. *Myslím, že už ani nevím, co to slovo znamená.* Po většinu života utíkal před nebezpečím nebo se do něho vrhal. Zlí chlapi, kteří je pronásledovali ze Zululandu, mohou být mrtví nebo někam zmizeli, ale i tak před nimi leží ještě stovky kilometrů nezmapované země, kterou budou muset projít, než se dostanou do Kapské kolonie. Toto území ještě nikdo nezakreslil do map a Ralph se obával, že bude úplně prázdné, suché, vyhladovělé. Měl sice pušku, ale žádný prach ani kulky.

I kdyby se jim podařilo dojít až k mysu – budou tam *v bezpečí*? Po Ralphovi se pátralo. Neměl peníze ani rodinu, která by mu pomohla. Pro něho by bylo nejlepší, kdyby na něho celý svět zapomněl.

Harry zatahal Ralpha za ruku, pořád čekal na odpověď.

„Minulost máme za sebou," řekl Ralph. „Nikde na celém světě bych nebyl radši než tady, kde zrovna jsme."

„Ani já ne." Ann ovinula Ralphovi jednu ruku kolem pasu, takže Harryho tiskli mezi sebe. „Dokud jsme spolu, tak máme všechno, co potřebujeme."

Tvořili zvláštní nejednotnou rodinu. Ralph nebyl Harryho otec ani Ann jeho matkou. Ralph a Ann nebyli manželé.

A přece společně přežili strázně, jaké by rozbily většinu rodin, a mnohokrát jeden druhému zachránili život.

Ralph zachytil pohledem zakmitnutí čehosi zeleného – byl to malý strdimil, který poletoval mezi akáciemi. Harry ho také zahlédl, vymanil se od dospělých a rozběhl se za ním. Ralph ho však chytil za ruku a pevně držel.

„Já se na něho chci podívat," namítal Harry a vzpíral se jako pes na vodítku.

„Měli bychom se držet při sobě."

„Nic se mu přece nestane," mírnila ho Ann a s úsměvem se podívala po rozčileném Ralphovi. Po většinu doby, co ji znal, si s Ann připadal jako na miskách vah, které se neustále pohybují v protikladném směru. Teď dosáhly vyváženého stavu.

Ralph sevření povolil a Harry odběhl.

„Co dál?" zeptala se Ann.

Byla to otázka stejně široká jako okolní kraj. Na tuto pouť se vydali z naléhavé nezbytnosti. Utíkali ze Zululandu, protože jinak by uvázli v krveprolití, které se tam rozpoutalo po smrti krále Šaky. Lezli po horách, protože jiná cesta pryč zkrátka nebyla. Nyní poprvé od doby, kdy se mu předešlý život zhroutil, měl Ralph na vybranou.

„Chtěl bych odjet do Anglie."

Ann se zasmála. Lehce překvapený smích byl její podvědomou reakcí, ale ublížila mu tím hůř než tisícovkou pečlivě zvolených slov.

Ralph se od ní odvrátil s obličejem staženým do zlostné grimasy. Přišlo to zrovna ve chvíli, kdy se k ní cítil tak blízko a měl pocit, že by mohli i dál žít spolu a postupovat životem jednotně.

„Jela bych s tebou kamkoli po celém světě," řekla Ann, vzala ho za ruku a přitáhla ho k sobě. „Jenomže… Nedovedu si tě v Anglii vůbec představit."

Ralphovi se vybavilo to, co předtím řekl Harry. „Chtěl bych být v bezpečí."

„Za celý život jsi nikdy v bezpečí nebyl.“

„Ano, ale to nebyla moje volba.“

Ann dobře věděla, jaký muž stojí vedle ní. Kamkoli se Ralph vypravil, táhlo se s ním násilí. Tušil, že jakási její část si jej proto oškliví a bojí se toho, co se v něm může skrývat, věděl však i to, že navzdory tomu ho miluje.

„V Anglii by ses strašně nudil.“

„Změnil jsem se,“ tvrdil Ralph. „Už nejsem takový jako dřív. Teď mi záleží jen na tom, abych opatřil dům, ve kterém byste ty a Harry mohli klidně žít.“

„A ty?“

„A já taky.“

„Nikdy jsi v Anglii nebyl,“ připomněla mu.

„Ale jsem přesvědčený, že patřím právě tam.“

V kotlině mezi horami se kupily bílé mraky, otíraly se o skalnatá úbočí a zakrývaly výhled na zemi pod nimi. Ralph na ně shlížel z vrcholku, na němž stáli, a téměř pociťoval závrať ze všech možností, které se mu naskýtaly. Nikdy si nepřipadal tak svobodný. Všechna tíha jeho dosavadního života – bohatství, nepřátelé, nenávist a vina – jako by z něho spadla. Mohl začít úplně nanovo.

„Odjedeme do Anglie a tam spolu budeme v klidu žít.“ Naklonil se k Ann a vroucně ji políbil. Annina obnažená ňadra se mu otírala o hruď a přitáhl ji těsněji k sobě, protože na sobě potřeboval cítit její teplou kůži.

Ann se poněkud odtáhla a jeho roztoužení ji rozesmálo. „Ať se vydáme kamkoli, miláčku, čeká nás dlouhá cesta, než se tam dostaneme,“ řekla a prohrábla mu prsty divoce rozcuchané vlasy.

Měla pravdu. Harry mezitím zmizel za návrším. Ralph se naposled podíval na kraj Zuluů a pak se odvrátil. Za sebou nechával vlastní minulost. Nadešel čas, aby na opačné straně hor otevřel novou životní kapitolu.

* * *

Jenže žádná opačná strana tu nebyla. Jak ubíhal den za dnem, Ralph si začal uvědomovat, že nevystoupili na vrchol pohoří, ale na rozlehlou náhorní plošinu. Kraj se před nimi táhl do nedohledna a narušovaly jej jenom skalnaté kopečky s plochými temeny.

„Holanďané jim říkají *kopje*," vysvětloval Ralph Harrymu. „Znamená to ‚malé hlavy'."

Harry se zamračil. „Ale jsou přece hodně velké."

Ralph zavzpomínal na několik Búrů, které poznal, zvlášť na jednoho z nich. Byli to hrdí lidé. Možná jim celý svět připadal malý.

„Myslím, že jsou to obří hlavy," usoudil Harry.

„Taky bych řekl. Hlavy obrů, kteří uvázli pod zemí." Ralph ukázal na jeden kopec v dálce. Trhlina na jeho vrcholku jako by rozdělila skalnatý svah na poloviny. „Vidíš jeho uši?"

„A tohle zase budou jeho ruce," přikyvoval Harry s pohledem upřeným na dva menší pahorky zvedající se poblíž hlavního. Když se na ně člověk díval očima dítěte, rozhodně bylo možné si je představit jako pěsti obra pohřbeného v zemi, který se pokouší zvednout a osvobodit se.

„Myslíš, že někdy vyleze?"

Harry vykulil oči, až Ralpha napadlo, jestli té pohádkové smyšlence nakonec neuvěřil. Snad jeho dětská mysl ještě nedokázala úplně odlišit věci, o nichž věděl, že jsou vymyšlené, od těch, o kterých chtěl, aby byly pravdivé.

„Tihle obři jsou uvěznění hluboko ve skále," ujišťoval chlapce. „Nikdy nemohou vylézt a ublížit nám."

Vzhled krajiny se neměnil, ale roční doba ano. Každý den trvalo slunci o něco déle, než zapadlo, tráva žloutla a hlína vysychala. Okolní zelený kraj zakrátko nabral barvu prachu.

Noci zůstávaly chladné a obloha zářila spoustou hvězd. Ralph by rád vlezl do jeskyní v pahorcích, které občas během cesty zahlédl. Věděl, že by uvnitř byli v bezpečí, ale

po rozhovoru s Harrym musel využít veškerou přesvědčivost, aby chlapce přiměl vylézt jen několik metrů vzhůru po skalnatých úbočích *kopje*. Potom Ralph rozdělal oheň: natahal na hromadu pokroucené větve z uschlých keřů, pak na pánvičku pušky přichystal troud a cvaknutím zámku zapálil. Harry zatím zabrousil od tábora kousek proti větru a stražil oka, aby chytil nějaké perličky nebo africké zajíce. Když vyrůstal mezi Zuluy, naučil se, jak líčit pasti na zvěř, snad zároveň s tím, kdy začal chodit.

„Jak dlouho ještě budeme takhle pokračovat?“ zeptala se Ann. Nikdy si nestěžovala, nedokázala však skrýt únavu, která se jí vloudila do hlasu. Že vůbec někam postupovali, to se dalo poznat jen podle toho, jak míjeli jednotlivá *kopje*. Dny jí připadaly jeden jako druhý: rozlehlý neměnný obzor, sluncem spálená tráva a nad hlavou nebe jako pekelná výheň.

„Bojím se, že ještě mnoho dní, miláčku.“ Ralph před chvíli vyšplhal na jedno *kopje*, aby se rozhlédl kolem, a zrovna se vrátil, zpocený a celý zaprášený. „Ale v dálce poblíž tamtoho *kopje* jsem zahlédl něco jako linii stromů. Tam musí téct řeka.“

„Tam budou chodit pít zvířata,“ vyhrkl Harry vzrušeně. Bylo mu devět let, ale už věděl, kde se dá očekávat nejúspěšnější lov. „Tam bychom mohli něco chytit, tati.“

„Prozatím by nám stačilo, kdybychom našli vodu k pití, chlapče.“ Potoky valem vysychaly a oni měli k přenášení vody jenom nádobu připomínající tykev, kterou Ann upletla ze suché trávy. Neutekla z ní ani kapka, protože při práci utahovala pleteninu tak pevně, jak se to naučila od zuluských žen. Jenže narazili jen na málo míst, kde by ji mohli naplnit.

Navzdory pálícímu slunci postupovali rychle kupředu ve směru, kde se před nimi zdvihalo vysoké *kopje* s plochým vrcholem. Ralph měl ústa plná slin, protože nedokázal přestat myslet na pocit, jaký v ústech vyvolá doušek chladné vody čiré jako sklo. Jakmile dorazili ke stromům, snažil se Harry popoběhnout dopředu, ale Ralph ho držel pěkně za

sebou a sám se prodíral hustým podrostem a odlamoval silnější větve, aby chlapce ochránil před trny.

Ralph vyšel na slunce na říčním břehu a podíval se do koryta. Slyšel, jak Harry za ním zaskuhral.

„Kam se poděla voda?“ zeptal se zklamaně.

Všichni dobře viděli stopy, které tu zanechala proudící řeka. V písčitém nánosu na dně po ní zůstaly křivolaké stružky a plácky pokryté ohlazenými oblázky. Jenže teď tu zbýval jen písek a kamení.

Harry seběhl po břehu dolů do koryta a zmateně se rozhlížel. Ralph se však nenechal zmást. Africká divočina nevydává své poklady jen tak snadno. Ulomil kus suché větve a procházel po dně řeky, až našel místo, kde byl písek čerstvě rozrytý, jak tam hrabalo nějaké zvíře. Dlaněmi odhrnul suchý písek a začal klackem hloubit díru do dna. Sotva o třicet centimetrů hlouběji písek ztmavl, a když ho Ralph nabral do dlaně, ucítil na kůži chlad. Pokračoval v hrabání špičkami prstů a do díry začala prostupovat voda.

Ralph ji nabral do dlaní zvedl k tváři a napil se. Byla kalná, natrpklá, žádný nektar, jaký si představoval před chvílí. „Vidíš to?“

„Vidím…,“ řekla Ann. Mluvila nevzrušeně, aby třeba Harryho nevystrašila, ale chápala jejich skutečné postavení stejně dobře jako Ralph. Pokud nezaprší, nakonec nedokážou vykutat jámu dost hlubokou na to, aby našli vodu. Jestliže do té doby neuniknou z divočiny, zahynou.

Neměl jsem nás sem vodit. Byla to myšlenka zhola zbytečná, protože Ralph neměl na vybranou – jenže toto vědomí mu nijak neulehčilo břímě odpovědnosti, které ho tížilo. Začal umanutě rýt klackem do dna jámy, aby ji rozšířil a mohli nabrat víc vody.

Vztekat se nám vůbec nijak nepomůže. Zkoumal stopy zanechané v říčním korytě, kam voda vepsala své sdělení. „Řeka míří k jihozápadu.“

„Záleží na tom?“

Ralph se pokoušel v duchu vybavit mapy Afriky, které studoval v mládí. Nakreslili je spíš podle zvěstí a představivosti než podle reálné skutečnosti. Jedna linie na nich však byla jasná a neměnná: velká řeka, která tekla téměř přes celý jižní cíp Afriky.

„Hranici Kapské kolonie tvoří Oranžská řeka. Jestli je tohle její přítok, dovede nás až tam."

Ann pozvedla obočí. Pochopil, že si v duchu říká: *Ale co když tam ta řeka nevede? Co když podél ní zabloudíme do pouště, nebo vůbec nikam nedojdeme?*

Prozatím se rozhodl tyto otázky ignorovat. „Řeka nemůže v žádném případě téct do kopce, Přinejmenším budeme postupovat níž a níž."

Ralph se rozhodl utábořit rovnou na místě, kde se zastavili. Dokud na obloze svítilo slunce, okolní stromy nabízely blahodárný stín, a břeh byl posetý velkými suchými větvemi – ty nepochybně odlámali ze stromů sloni, aby se během období deštů dostali k řece. Tak si mohli dovolit zapálit mnohem větší oheň než dřív. Ralph se domníval, že dál na řece najdou i další místa s vodou těsně pod pískem, která přitahují větší zvěř – antilopy kudu a vodušky –, což zároveň znamená přítomnost predátorů. Plameny je udrží bezpečně daleko.

Zatímco Ann sbírala dřevo na oheň, Ralph vyhledával nějaký troud a snadno zápalný materiál, trávu vysušenou nelítostným sluncem. Seděl se zkříženýma nohama a z přeschlé trávy uvázal volný námořnický uzel, uložil ho na pánvičku pušky a stiskl spoušť. Od pazourku v kohoutu vyletěly jiskry, zasvítily ve svinuté trávě a ta začala hořet.

„Běž nastražit nějaká oka," řekl Ralph Harrymu, když se oheň začal rozhořívat. „Uvidíme, jestli se ti podaří něco ulovit."

Harry odběhl pryč. Ann přinesla náruč dřeva a pustila ji na zem. Sedla si zezadu za Ralpha a zasunula mu ruce pod paže, aby ho k sobě mohla přivinout. Oheň se rozhořel.

Ralph upíral pohled do plamenů. Podvědomě přejel konečky prstů zjizvenou líci. „Představ si ten studený déšť, až budeme v Anglii.“

„Já jsem v tom dešti vyrostla,“ zamumlala Ann. „Nemusím si nic představovat, můj milý. Pořád si na to dobře vzpomínám…“

Ralph nikdy v Anglii nebyl. Narodil se v Indii, v dospělého muže vyrostl v Číně a v přístavech v Indickém oceánu, a nakonec přišel do Afriky. Celý život strávil v horkém, tropickém podnebí. Toužil po chladném vzduchu, který nikdy neokusil.

Ann však vyrůstala v chalupě v lancashirských kopcích, do které neustále zatékalo. Ralph věděl, že zrovna tohle jí vůbec neschází. Vyprávěla mu o svém dětství – jak se za mrazivých rán třásla v provlhlém oblečení, spala pod přikrývkou, která páchla vlhkostí a byla zčernalá plísní, povídala mu o ponurých zimách i letních měsících, kdy sluneční paprsky jen málokdy prorazily těžké mraky, aby ukázaly prostou krásu okolních slatin.

Věděl, že Ann miluje africké slunce, horký vzduch a suchou vůni hlíny. Uvědomovala si ovšem, že tady není její domov. Nepatřila sem a život, který si zařídila v zemi Zuluů, mohl trvat jen dočasně. Avšak Ralph nepochyboval, že kdyby si Ann mohla vybrat, zůstala by v Africe navždycky.

„Mám strach, že se nikdy nedostaneme do Kapské kolonie, natož do Anglie,“ řekla Ann.

Ralph se naklonil dozadu, až na kůži pocítil tep jejího srdce.

„Jak daleko to ještě máme, co myslíš?“ zeptala se.

„To nedokážu ani odhadnout.“ Průběh cesty mohl posuzovat jen podle slunce a hvězd. „K pohraničním usedlostem to máme možná tři sta kilometrů.“

„Tak daleko?“

„Možná méně.“ Oheň se prudce rozhořel, jako by ho jejich obavy ještě přiživily. Ralph se vytrhl z těžkých myšlenek a přihodil na ohniště velký kus větve. „Však my se

tam *dostaneme*, anděli," prohlásil sebevědomě, i když se tak necítil. „Já vás tam dovedu."

Ann si povzdychla. Ralph věděl, že se nenechá obalamutit, ale když se k ní otočil, upírala na něho láskyplný pohled.

Vzal jí tváře do dlaní a políbil ji. Odpověděla – jazykem ho polaskala po rtech a vzrušením se jí zrychlil dech.

„Co Harry?" zamumlala.

Ralph natáhl ruku a rozvázal jí šňůru utaženou kolem boků. „Bude pryč ještě celou věčnost."

Harry přešel napříč suchým řečištěm a pokračoval podél břehu, až narazil na téměř holé místo, kudy chodila zvěř k řece. Její stopy byly v písku sotva patrné, rozeznal však rozeklaná kopýtka vodušky a o něco menší čtyřprsté otisky zanechané frankolínem. Obojí se ovšem zdály trpasličí v porovnání se stopami slona.

Harry si dřepl a poslouchal. Vzrušovala ho představa, že by se vydal na lov slonů. Nějak nedokázal pochopit, jak je možné zabít tak obrovské zvíře. Ale jednoho dne z něho bude stejně velký lovec jako Ralph, o tom v nejmenším nepochyboval. Vrátí se z lovu s kly většími než dospělý muž a prodá je, aby mohl matce koupit skleněné korále.

Že by se někde poblíž pohybovali sloni? Zkontroloval směr větru, jak ho to naučil Ralph. Nezapomínal, že když se člověk ocitne před slonem proti větru, obří tvor neuteče jako ostatní zvířata, nýbrž zaútočí.

Jenže jak člověk může tušit, jestli je, nebo není proti větru, když neví, kde stojí ten slon?

Harry věděl, že když slon chce, dokáže se pohybovat podrostem velice tiše – neprozradí se žádným zapraskáním větve ani otíráním o kmeny stromů. Ale Ralph ho naučil i to, jak zůstat v naprostém klidu a poslouchat. A teď neslyšel vůbec nic. V okolí se ovšem mohlo pohybovat nějaké menší zvíře, třeba chocholatka nebo lesoň. Pomyslel na to, jak by na něho

byli Ralph a Ann pyšní, kdyby chytil do oka takovou kořist. Měli by jídlo na kolik dní.

Ale bylo by dobře, kdyby se mu podařilo polapit třeba jen křepelku nebo frankolína – všichni by se najedli.

Harry se shýbal pod stromy a sledoval stezičku vyšlapanou zvěří. Nebál se, ale přece se mu zrychlil dech, když byl samotný v pusté divočině. Nastražil první smyčku, ale musel ji třikrát opravovat, aby zůstala tak, jak chtěl.

Pokračoval dál, a než došel na protější okraj lesíka, nastražil víc než deset ok. Stromy zde opět ustoupily otevřené planině. Došel skoro až k úpatí velkého *kopje*, které viděli už dřív – náhle se vynořilo mezi stromy a hrozivě se tyčilo rovnou před ním. Znovu mu to připomnělo představu obrů skrývajících se pod zemí.

Mezi stromy se ozvalo zavřískání, z něhož tuhla krev v žilách. V prvním okamžiku Harry hrůzou docela znehybněl. Znělo to, jako by někomu rvali duši z těla. Znovu se zahleděl na *kopje* a čekal, že se začne zachvívat a zvedat ze země.

Potom ten zvuk zazněl znovu. Nějaké zvíře naříkalo bolestí. Jedna z nastražených smyček se dočkala kořisti. Harry hned zapomněl na strach a rozběhl se zpátky po stezce mezi stromy, a jak se blížil k lapenému zvířeti, jeho nářek byl stále zřetelnější.

A Harry také hned našel kořist, která se zmítala v utaženém oku. Zvíře vydávalo příšerné zvuky, hluboké vrčení, které přecházelo do pronikavého vřískání. Ohromeně na ně hleděl. *Jak může takový malý tvor tropit tak příšerný rámus? A co to vlastně je?*

Ten tvor mu připomínal malé lvíče, ale muselo to být něco jiného. Byl příliš malý a měl černobílou skvrnitou srst.

Harry o půl kroku ucouvl. Jak vyrůstal mezi Zuluy, naučil se, že nepřirozeně zbarvená zvířata často přinášejí zprávy od předků. Přicházejí jako varování nebo předzvěst nějaké pohromy.

Harry ovšem věděl i to, že Ralph nevěřil všemu, co Zuluové povídali. A měl hlad – nemohl se vrátit s prázdnýma rukama. Záhadné zvíře bylo jen o málo delší než jeho předloktí, ale bude z něho jídlo. Vytáhl nůž.

Jak se Harry přiblížil, lapené zvíře řvalo ještě hlasitěji. Zmítalo se a svíjelo v zoufalé snaze se osvobodit. Když je Harry poprvé chytil za hlavu, seklo po něm tlapkou, roztrhlo mu kůži na zápěstí a hluboký krvavý šrám mu začal opuchat. Na to, jak bylo malé, mělo náramně ostré drápy.

Harry už v životě chytil a zabil desítky zvířat. Ale něco na tomhle tvorovi ho zaráželo. Ve zvířecí tváři jako by se zračila jakási moudrost, a navíc musel obdivovat srdnatost, s níž ten tvor bojoval o svou záchranu. Bude mu docela líto ho zabít.

Jenže lítosti se nenají. Harry popadl zvíře za kůži na zátylku a nůž mu přiložil ke krku.

„Co to děláš?“

Ten hlas zazněl tak nečekaně, že Harry překvapením upustil nůž. Otočil se, aby viděl, kdo to promluvil.

Na okraji světliny stálo děvče zhruba stejně staré jako on. Na sobě mělo žluté proužkované šaty, které byly v pase trochu víc volné. Jediný člověk, jehož Harry viděl nosit podobné oblečení, byla jeho matka Ann, a to jenom předtím, než při útěku ze Zululandu ztratila všechny svoje anglické šaty. Tato dívka měla vlasy rudé jako měď a pokožku medově hnědou. V obličeji mohla být docela hezká, jenže teď se hněvivě šklebila.

„Kdo jsi?“ zeptal se.

„Co jsi to udělal mé kočce?“ Dívka se rozběhla ke zvířeti a zasunula prsty pod škrtící smyčku, aby je vysvobodila.

Harry začínal dostávat strach. Zuluové povídali o duchu, kterého nazývali *Inkosazana*, o němž bylo známo, že se lidem zjevoval v podobě ženy. Povídalo se, že když neposlechnete, co vám přikáže, nebo se mu podíváte do obličeje, brzy onemocníte a umřete. Harry ovšem nikdy nepochopil, jak může člověk odvrátit pohled, pokud toho ducha nezahlédne dřív než on jeho.

A potom tu bylo to záhadné zvíře. Co když to byla *impaka*, divoká kočka, které využívají kouzelníci, aby očarovali své nepřátele? Takže to děvče třeba není duch, ale čarodějka…

Harryho sevřel ještě větší strach. Bylo však příliš pozdě litovat toho, co se stalo; teď mohl jen děvčeti pomoct a doufat, že mu odpustí. Klekl si vedle dívky, provlékl prsty smyčkou a uvolnil ji.

V okamžiku, kdy kočka získala svobodu, tryskem někam utekla. Ztratila se v křoví dřív, než ji stačili chytit. Dívka vstala a nazlobeně shlížela na Harryho.

„Proč jsi chtěl zabít mou kočku?“

„Měl jsem hlad!“ vybafl Harry.

„Kočka se nedá jíst.“

„Ale dá.“

„*Moji* kočku sníst nemůžeš.“

V obličeji byla rudá jako vlčí mák. Zaťala pěsti a Harryho napadlo, že by se na něho třeba mohla vrhnout.

„Co je to vůbec za kočku?“ zeptal se, aby se pokusil odvést řeč jinam.

„Prostě kočka. Říkám jí Tlapka.“ Něco ji napadlo. „Na Hotentota mluvíš dobře anglicky.“

Harry vstal a oprášil si kolena. „Nejsem žádný Hotentot,“ odsekl důrazně, i když s tmavě opálenou kůží, kudrnatými vlasy a bederní rouškou mohl být snadno považován za domorodce.

„Co jsi teda zač?“

Co jsem zač? Harry nevěděl, co odpovědět. Jeho rodiče byli Angličané, on ale prožil celý život v Africe. Víc než z poloviny se cítil být Zuluem, i když vždycky věděl, že mezi ně tak docela nepatří. Určitě nebyl Křovák ani Holanďan. Považoval se za Afričana, i když nevěděl, jestli takoví lidé vůbec existují.

„Já jsem Harry,“ řekl nakonec.

Děvče na něho zašilhalo. Zdálo se víc rozpačité než nazlobené, a řeklo: „Clara.“ Nabídlo mu ruku a on jí vážně potřásl.

„Odkud ses tady vzala?“ zeptal se.

Zašustěla tráva a objevila se Tlapka; vysoukala se z křoví a kulhala ke Claře, aby se jí mohla otírat hlavou o lýtka. Dívka ji zvedla ze země a vzala do náručí. Kočka začala příst.

„Já tady žiju.“ Clara se otočila a kývla směrem ke *kopje*.

Teď byla řada na Harrym, aby se zatvářil ohromeně. „Tady nikdo nežije.“

„My ano.“

„Ale…“ Naráz se mu v hlavě vynořila řada různých možností. „Máte vodu? Jídlo? Střelný prach a kulky?“

„Jasně.“

„A můžeš mi to ukázat?“

Uvědomoval si, že by se měl rovnou vrátit za Ralphem a Ann a říct jim o tom, co se přihodilo. Ale jistě by bylo lepší, kdyby se napřed podíval, kde žije Clara, aby jim o tom mohl povědět.

Clara stále s kočkou v náručí se otočila na patě a odcházela mezi stromy pryč. Harry ji následoval.

Vyšli ven na planinu. Suchá tráva tu byla bezmála vyšší než Harry; měl co dělat, aby mu Clara nezmizela z dohledu, protože její žluté šaty se v trávě téměř ztrácely.

„Je to k tobě domů ještě daleko?“

„Hned za kopcem,“ volala zpátky.

Pražilo na ně slunce. Tráva kolem Harryho šelestila a kývala se. Říkal si, jak daleko to ještě může být k domu, kde žije Clara, ale nechtěl se ptát, aby si třeba nemyslela, že je nějaký slaboch.

Nad plání se rozletěl vítaný závan větru a vpravo od Harryho rozvlnil trávu. Jak se porost pootevřel, Harry zahlédl o několik kroků dál šedivou hromadu, nejspíš nějaký balvan nebo mraveniště.

Hromada se pohnula.

Harry si protřel oči, jestli dobře vidí. Hromada jako by zmohutněla a potom zase klesla. Tráva kolem ní se zavřela, následující závan větru ji však znovu rozhrnul a Harrymu se

nabídl jasnější pohled. Šedivá hrubá kůže, sloupovité nohy a hrotité zahnuté rohy.

Byl tam nosorožec. Ne – dva nosorožci. Opírali se jeden o druhého, jak Harry někdy viděl Ralpha a Ann, když se k sobě tulili ve spánku. Šedivé boky se jim při dechu zvedaly a zase klesaly.

Clara je neviděla. Před sebou měla několik termitích hnízd, která musela obcházet vpravo – přímo směrem k pospávajícím zvířatům. Harry ji musel zastavit.

„Claro!“ zasyčel. Příliš potichu. Jeho hlas zanikl v šustotu trávy ve větru a v bzučení hmyzu. S úzkostí se podíval po nosorožcích, jenže mezera v trávě se znovu zavřela, takže je neviděl.

„Claro!“ zasyčel znovu. „Claro!“

Možná ho zaslechla, možná si jen všimla, že nejde těsně za ní. Zastavila se a otočila. Hrozivá zvířata vidět nemohla, zato spatřila v Harryho tváři výraz hrůzy.

„Co je?“

Přes planinu proletěl nový závan větru. Nebyl nijak výrazný, nestačil ani zchladit pot, který vyrazil Harrymu na pažích. Postačoval však k tomu, aby donesl jejich pach až k nozdrám nosorožců. Dřímající zvířata nemohla děti vidět, ale to ani nebylo nutné.

Harry už mohl pozorovat, jak útočí slon nebo hroch. Věděl, že tito tvorové dokážou vyrazit překvapivou – a děsivou – rychlostí. Nic ho však nemohlo připravit na bleskurychlou reakci nosorožců. Okamžitě stáli na nohou. Harry zaslechl syčivý zvuk, jako když stříkne voda na rozpálený kámen a vypaří se. Pak se nosorožci s duněním vyřítili z trávy.

Nebylo myslitelné, že by jim Clara dokázala utéct, i kdyby to zkusila. Jenže všechno se seběhlo tak rychle, že zůstala stát na místě jako zkamenělá a mlčky svírala kočku v náručí. Trčela přímo v dráze útočících nosorožců.

Harry se bez přemýšlení vrhl na Claru. Běh času jako by se v té chvíli zpomalil. Harry byl děvčeti blízko, jenže

nosorožci se rychle řítili k nim a od dusání jejich nohou se mu zachvívalo celé tělo. Viděl, jak se v trávě občas objevily jejich zakřivené rohy, malá očka a zarudlé nozdry ho míjely velmi těsně, téměř na dosah.

Zoufal si, že to ke Claře nestihne včas, ale v následujícím okamžiku do ní narazil tak divoce, že odletěla o kus dál. Harry se chtěl rozběhnout za ní, ale po srážce zůstal ležet na zemi.

Než se stačil zvednout, byli nosorožci u něho.

Ralph ležel Ann v náručí. Oba měli těla pokrytá vrstvičkou potu. Uvědomoval si, že by měl vstát, že by se Harry mohl co nevidět vrátit, nechtělo se mu však tu blaženou chvíli ukončit. Nechtělo se mu pouštět Ann z objetí.

Ze stromů na protějším břehu vyschlého říčního koryta se ozval jakýsi skřek. Ralph se prudce posadil – ten zvuk však vydalo zvíře, ne chlapec.

„Myslím, že Harry něco ulovil."

„Musíme se za ním jít podívat," řekla Ann.

Ralph zaváhal. Věděl, že by hocha mrzelo, kdyby mu přišel pomáhat. „Však on ví, co má dělat," usoudil.

Ann ho napůl z legrace plácla. „Já vím, že to tak nemyslíš. Máš o něho větší starost než já."

Skučení utichlo. Ralph se uvolnil. Uvázal si bederní roušku, do ohně přihodil novou větev a čekal, až se Harry vrátí. Usmíval se při pomyšlení, jak na sebe bude chlapec pyšný. „Už se těším, až se najíme."

Čas běžel. Přes suché řečiště se natahovaly stíny. V podrostu bzučel hmyz, v korunách stromů povykovali ptáci. Ralph šťoural kusem větve do ohně a rozbíjel žhavé uhlíky. Harry se nevracel.

„Co ho tak zdrželo?" mumlal pro sebe. Vstal, popošel do poloviny šířky řečiště a zastavil se. Nikdy nepatřil k nerozhodným lidem, ale Harry ho teď uvedl do rozpaků.

„Nejspíš se snaží to zvíře stáhnout z kůže, než nám je přinese," nadhodila Ann.

„Pánbu nám pomoz. Budeme mít štěstí, když nám zůstane vůbec nějaké maso."

Klid kolem řeky proťal naříkavý křik. Tentokrát to nebylo zvíře, nýbrž dítě.

Zakvílení ještě nedoznělo a Ralph už běžel. Sledoval Harryho otisky v písku na dně řeky až ke stezce vyšlapané zvěří, která procházela mezerou v podrostu. Když proběhl mezi stromy, našel zničené oko, odkud vedly po pás vysokou trávou stopy pryč.

Napjatě naslouchal a rozhlížel se kolem, aby mu nic neuniklo. Všiml si dalších lidských stop, poněkud menších, než jaké za sebou nechával Harry. Ti dva šli spolu. Na trnu našel zachycený útržek žluté látky. Rozběhl se rychleji.

Křik utichl. To ovšem Ralpha ani v nejmenším neuklidnilo, ale také ztratil směr, v němž by měl hledat. Nezbývalo než pokračovat po stopách a modlit se, aby se mu ve vysoké trávě neztratily. Harry od něho nemusel být dál než tři metry, a stejně by ho neviděl. Vpředu se k obloze hrozivě zvedalo mohutné *kopje*.

„Harry!" vykřikl zoufale. *„Harry!"*

Tráva se před ním nečekaně rozevřela do širší stezky vydupané do země. Prach se teprve usazoval.

„Harry!"

Chlapec ležel na zemi a jednu nohu měl ohnutou v nepřirozeném úhlu. Pokožku měl šedivou, oči zavřené.

Ralph k němu doběhl a klekl si vedle něho. Nahmatal Harrymu pulz a ulevilo se mu: klučík je naživu.

Harrymu se zachvěla víčka a otevřel oči. „Kde je Clara?"

Ralph si vyzvedl Harryho na klín. Z nohy mu trčel pahýl zlomené kosti, z rány vytékala krev. „Ann už jde taky." Netušil, proč chlapec řekl „Clara" – snad upadal do deliria.

Ale Harry na něho upíral široce otevřené oči. „Clara," opakoval. „Ona šla pro pomoc."

Ralph přikývl, protože si vzpomněl na menší otisky nohou, které viděl před chvílí. *Opravdu je v téhle divočině ještě někdo jiný?*

„Miláčku!“ Přiběhla k nim Ann. „Stalo se ti něco?“ Klekla si vedle Harryho.

Chlapec se začal vlivem šoku třást a zanedlouho se mělo setmít.

„Měli bychom ho odnést zpátky k ohni,“ řekl Ralph.

„Jak? Takhle ho nést nemůžeš – příšerně by ho to bolelo.“

Snažit se přejít vysokou, rozlehlou náhorní plošinu bez zásob a munice představovalo zoufalý pokus. Pokoušet se o to s malým chlapcem se zlomenou nohou by téměř jistě znamenalo rozsudek smrti.

Ralph tyto poraženecké myšlenky zlostně zapudil. „Budeme muset dát tu nohu do dlah. Seženu větve a nějaké liány.“

Ralph nechal Harryho s Ann a rozběhl se zpátky ke stromům, ale zašustění v trávě ho přimělo na místě zastavit. Vrací se zvíře, které chlapce podupalo, nebo se snad přikrádá lev či hyena přilákáni pachem krve?

Ralph se otočil s nožem v ruce, ale tvor, který se před ním objevil, vůbec neodpovídal jeho představě.

Byl to muž ve slaměném klobouku a hnědém tvídovém obleku. Africké slunce mu opálilo pokožku, ale pod límcem a manžetami košile zůstala mléčně bílá.

Ralph na něho civěl s ústy dokořán. „Kde jste se tady vzal?“

Muž si ho prohlížel od hlavy k patě: zjizvený obličej, bederní rouška, rozcuchaný plnovous. „Na totéž bych se mohl zeptat já vás.“

Mluvil anglicky s přízvukem typickým pro tamní obyvatele.

„Jak daleko jsme od Kapské kolonie?“ zeptal se Ralph. Volil cestu podle odhadů a náznaků, ale byl si jist, že se stále nacházejí daleko na sever od hranice. Nemohl se splést?

„Kapská kolonie je odsud tři sta kilometrů na jih.“ Muž napřáhl ruku. „Andrew Ryder.“

„Ralph Courtney.“

Andrew poklekl vedle Harryho. „To je váš chlapec?“ Prudce nasál vzduch skrz zuby. „Postavit se tváří v tvář útočícímu nosorožci… Řekl bych, že z toho vyvázl lacino.“

Ralph měl pocit, jako by se mu začala točit hlava. „Nebyl jsem tady, když se to stalo.“

„Já ano.“ Objevilo se u nich děvče s dlouhými zrzavými vlasy v kdysi žlutých šatech, které teď měly spíš prašnou barvu. Ralph zauvažoval, jestli nakonec nepodlehl slunečnímu úpalu a vedru – copak má halucinace, že tady vidí dobře oblečenou anglickou rodinu, která se nevysvětlitelně, skoro zázrakem, objevila uprostřed divočiny?

Dívka ukázala na Harryho. „On mi zachránil život.“

„Clara pro mě přiběhla,“ dodal Andrew. „A je moc dobře, že to udělala. Ta noha potřebuje napravit.“

„Můžete mi pomoct odnést ho do našeho tábora?“ zeptal se Ralph.

„Mohu něco ještě lepšího.“ Z trávy se vynořili čtyři muži přinášející dřevěné tyče, provazy a přikrývku. Rychle začali zhotovovat provizorní nosítka a Ralph si je přitom zvědavě prohlížel. Nebyli to Zuluové – hovořili řečí plnou dlouhých samohlásek, jakou při pobytu v Zululandu nikdy neslyšel. Byli od pasu nahoru nazí, ale všichni měli plátěné kalhoty.

„Kam ho chcete odnést?“ zeptala se Ann, když muži opatrně pokládali Harryho na nosítka.

„Do mého domu,“ odpověděl Andrew, aniž by se po ní otočil.

Nesli Harryho po pěšině, která obtáčela úpatí *kopje*. Ralph pomáhal jednou rukou nést nosítka a druhou držel Harryho za loket. Přestože postupovali velmi pomalu, nebylo možné zabránit tomu, aby se nosítka občas prudčeji nezhoupla. Každý takový otřes pohnul se zlomenou nohou, ale Harry se kousal do rtů, aby mu neuniklo ani zasténání. *Ty jsi hrdina,*

pomyslel si Ralph, *a silný kluk.* Pokoušel se podívat Harrymu do očí, jenže chlapec se soustředil na něco jiného – na to děvče, na Claru. Hleděl na ni, jako by viděl anděla.

Nikdy neviděl bílé dítě, uvědomil si Ralph. *Aspoň pokud si může pamatovat.*

„Neřekl jste nám, co děláte tak daleko od Kapské kolonie," řekl Andrewovi.

„To vy taky ne." Andrew hovořil stroze, ale oči mu hleděly na svět laskavě a koutek úst se mu zvedal v náznaku úsměvu. „Londýnská misionářská společnost nás sem poslala, abychom tu založili misijní stanici."

Ralph se podivil, jaká to musela být silná víra, aby přiměla člověka odjet přes půlku světa a riskovat život proto, aby kázal lidem, o kterých vůbec nic nevěděl. Andrew možná působil mírným dojmem, ale někde v jeho nitru se očividně skrývala ocel.

„Vás?" zeptala se Ann.

„Mě a mou rodinu." Andrew položil dlaň Claře na rameno. „Moje žena a syn jsou na stanici."

Ralph zavrtěl hlavou. „Myslím, že bych nedokázal takhle riskovat život své rodiny."

„Ale zdá se, že děláte právě to."

„Neměl jsem jinou možnost."

„To možná nikdo z nás." Andrew to pronesl tak tiše, že Ralph jeho slova sotva zachytil. „Chtěl jsem říct, že cesty Páně jsou nevyzpytatelné," dodal misionář a tázavě se podíval Ralphovi do tváře.

Ralph přestal věřit v Boha už dávno – zcela jistě v onoho milujícího a odpouštějícího Boha, o kterém ho učila matka. Nikde na světě neviděl důkaz o zásahu jeho ruky. Teď ovšem nebyla vhodná chvíle, aby se o tom zmínil. Místo toho pozoroval Andrewa kráčejícího před ním a napadlo ho, že mohou existovat i další důvody vedle víry, které mohou muže přimět odjet tak daleko od domova.

Obešli úpatí *kopje* a před nimi se otevřelo široké údolí řídce porostlé křovisky a akáciemi. Hodně to připomínalo krajinu, jakou dennodenně procházeli po útěku ze Zululandu – hnědá hlína, nad níž se chvěl vzduch rozpálený sluncem, nemilosrdně modrá obloha – s tou výjimkou, že dole pod svahem vedle úzké strže stál shluk obdélníkových, hrubě postavených domků. Největší z nich měl obílené zdi, ostatní byly skromnější, zbudované snad z drnů nebo proutěné košatiny vyplněné hliněnou mazaninou. Za nimi se táhla narudlá cesta připomínající jizvu a ztrácela se za nejbližším hřebenem.

„Vítejte v Mahikengu," řekl Andrew s nepokrytou hrdostí.

„Vidím, že jste se opravdu činili," odvětil Ralph. „Všechno to dřevo a cihly na váš dům jste přivezli přes tu dálku z Kapského Města?"

„Ano, cihly z Kapského Města, ale ty jen na dům Boží, ne na můj, Ralphe." Andrew ukázal na malou chalupu s hliněnými stěnami a doškovou střechou. „Já žiju tamhle. Tou hlavní budovou tady je náš kostel."

Na návrší za kostelem se tyčil dřevěný kříž. Vypínal se ještě výš než samotný kostel a dominoval celému údolí. Za domky se rozkládaly oplocené zahrady, v nichž rostla v úhledných, svěže zelených záhonech zelenina a mezi nimi se táhly zavlažovací kanálky. V ohradě se pásl kůň. Nedaleko byla vybudována hráz a zvedaly se tam doškové střechy domorodé vesnice; mezi chýšemi se táhly ploty spletené z proutí k ochraně malých zahrádek se zeleninou a kukuřicí. Děti se staraly o dobytek, ženy seděly před chýšemi, drtily kukuřici na mouku nebo pletly koše.

Údolím se nesl zpěv. Ralphovi chvíli trvalo, než poznal melodii, ale když se mu to podařilo, musel se v duchu zasmát.

Byla to církevní píseň, kterou Ralph dobře znal: Amazing Grace.

Kdysi jsem byl ztracený…

„To je zrovna bohoslužba?"

Andrew se zatvářil překvapeně. „Samozřejmě. Je neděle."

Ralph si říkal, kdy naposled sledoval, jaký den v týdnu zrovna je. „Omlouvám se – to jsem nevěděl.“

Harry se pozvedl na jednom lokti, aby se podíval, nač hledí všichni kolem. „Kde to jsme?“

Ralph se na něho usmál: „Oni nás našli, chlapče.“

Než došli do prostoru misie, zpěv utichl. Z kostela vycházeli rozesmátí muži i ženy. Muži na sobě měli plátěné kalhoty a košile, ženy prosté šaty, dokonce i děti nosily bavlněné delší haleny, což Harryho ohromně překvapilo. Nikdy neviděl, že by se Zuluové podobně oblékali.

Mezi skupinkou věřících stála bílá žena popohánějící děti a nesouhlasně se rozhlížející po shromáždění věřících. Měla hranaté lícní kosti a špičatý nos. Vlasy měla přísně stažené pod čepcem.

„Propána, koho jsi to našel?“ vykřikla. Pak se její překvapení zvrátilo v šok: „*Kdo* to je?“

Ann v první chvíli netušila, koho tím ta žena míní. Až poté si uvědomila, že zděšeně zírá přímo na ni a na její odhalená ňadra.

Ann žila už dlouho bez toho, že by si zakrývala hruď nějakým oblečením, takže téměř zapomněla, jak se kdysi oblékala: košile a korzety, kalhotky a spodničky. Začala zvedat ruku, aby si skryla prsa, ale pak od toho upustila. Neměla se přece začít stydět.

„To je moje žena Elspeth,“ řekl Andrew.

Elspeth ještě stále civěla Ann na prsa, jako by to byly kly útočícího slona. Nakonec si sundala šál a ovinula ho Ann kolem ramenou.

„Vy chudáčkové,“ řekla hlasitě. „Ani nechci pomyslet, co jste museli zakusit, že jste sem dorazili v takovém stavu.“

Ann v prvním hnutí chtěla šál strhnout – lechtal ji a lepil se jí na kůži. Vzpamatovala se však, vzpomněla si na slušné chování, skousla si ret a s úsměvem Elspeth poděkovala.

„Troufnu si říct, že máme horší starost než cudnost," řekl Andrew suše. Ann nedokázala poznat, jestli se v misionářově hlase opravdu ozval náznak pohrdání, protože navenek se jeho vystupování nijak nezměnilo. „Pojďme, pomozte mi s tím chlapcem. Musíme mu dát do pořádku tu nohu."

Odnesli Harryho do kostela a tam ho položili na stůl. Uvnitř panovalo šero, protože budova měla jen pár oken a většina světla tam dopadala škvírami mezi došky. Bylo tam však chladněji a nepoletovalo tam tolik much. Ralph se sklonil nad Harryho a stiskl mu ruku.

„Máš velké štěstí, chlapče," řekl. Myslel na to, jaká nepravděpodobná náhoda je zachránila z hrozivé situace a co všechno by se jinak mohlo stát. Skoro se při té představě otřásl.

Ralph se rozhlédl kolem. Poprvé po řadě týdnů stál uvnitř stavení a chvilku trvalo, než se tomu jeho oči přizpůsobily. Vnitřek kostela tvořila široká obdélníková místnost s lesklou hliněnou podlahou a tolika dřevěnými lavicemi, že by se do nich vešlo několik desítek lidí. Její stavitelé však měli očividně napilno, protože trámy nesoucí střechu byly jen hrubě otesány a na některých ještě zůstala kůra.

Ralpha trošku zaskočilo, když si uvědomil, že stůl, na který položili Harryho, je vlastně oltář. Na stěně nad ním visel kříž. Figura Ježíše na něm působila až strašidelně realisticky – téměř v životní velikosti a dokonale vyřezaná z cedrového dřeva, takže bylo vidět i to, jak se zvlnila kůže kolem hřebů zaražených do Kristových dlaní a nohou, a vrásky hluboce vepsané do jeho tváře vypovídaly o lítosti, bolesti a současně i milosrdenství.

Jak je to dlouho, co jsem byl naposled v kostele? pomyslel si Ralph. Sáhl si na tvář a pod prsty cítil zjizvenou pleť, kolem níž vyrážely neholené vousy. Ruku měl chladnou, ale tvář rozpálenou. Ve vzduchu ještě zůstávaly stopy kouře

ze svíček, které tu hořely během pobožnosti; jako by měl toho pachu plný nos a usazoval se mu v hrdle. Kristus shlížel ze svého kříže a upíral pohled dřevěných očí do těch Ralphových.

Hlavou mu proletěla změť představ – horské město v Indii, čirá voda Perlové řeky v Číně, mangrové porosty na pobřeží Madagaskaru, rozvlněná hladina Indického oceánu a planoucí loď, která mu hořela pod nohama.

Všechny moje vzpomínky končí nějakými plameny. Točila se mu hlava, vzduch v kostele mu připadal příliš hutný, takže se mu těžko dýchalo a kouř ho dusil. Skrz okno zahlédl vysoký dřevěný kříž na kopci, který se ostře rýsoval proti obloze ozářené zapadajícím sluncem – stěžeň a plachetní ráhno v plamenech na pozadí oblohy.

„Copak se děje?“ zeptal se ho Andrew.

Ralph se stáhl do sebe. Pořád na sobě cítil pohled dřevěného Ježíše – jako by mu někdo tiskl na kůži doruda rozpálenou čepel nože. *Všechno záleží na tom, co budeš dělat dál,* říkal si. *Minulost je minulost. Ta tě až sem nemůže pronásledovat.*

Přišly k nim Ann a Elspeth se dvěma sloužícími. Přinášeli roličky obvazů a nůžky, misku s jantarově žlutou pryskyřicí a mísu horké vody.

Za nimi se objevila Clara s černovlasým chlapcem, o němž se Ralph domníval, že jde o jejího bratra. Kluk se zastavil v kostelních dveřích, ale Clara došla blíž, zůstala stát vedle oltáře a zvědavě přihlížela. Maně vsunula ruku Harrymu do dlaně.

„Bolí to?“ zeptala se.

„Nebolí,“ odpověděl Harry, přestože mu v očích stály slzy. Umínil si nedat najevo, že se bojí, a neukázat žádnou slabost; dokonce odmítl i dřevěnou lžíci, kterou mu Ann přinesla, aby se do ní zakousl. Když mu však Andrew natáhl a rovnal nohu, nedokázal se ubránit, aby nezaúpěl. Jak mu misionář zatlačoval trčící kost zpátky do rány, začala mu téct krev.

Ralph slyšel, jak o sebe drhnou oba konce zlomené kosti, když je misionář tiskl jeden proti druhému.

„Podržte to tady," řekl Andrew Ralphovi. Elspeth vylovila z kapsy šatů cívku s nití ze střívka a podala mu ji, aby si odvinul potřebný kus.

Ralph se zahleděl na potrhanou ránu na Harryho stehně. Kolem ní ulpělo plno tmavé, sražené krve, která však uprostřed zůstávala jasně červená. Přiložil dlaně z obou stran vedle roztržené kůže.

„Musíme tu ránu vyčistit," zabručel Ralph. Vzpomněl si na lodního lékaře, který si ho vzal před mnoha léty za učedníka. „Máte nějaký alkohol?"

„Pán se postaral i o tohle," opáčil Andrew suše. Odešel k masivnímu příborníku stojícímu v koutě za oltářem, vytáhl klíč, který měl pověšený na šňůrce na krku, a odemkl dvířka. Ralph uvnitř zahlédl složená bílá obřadní roucha a zalesklo se tam nějaké stříbrné nádobí.

Andrew vytáhl podsaditou hranatou láhev ze zeleného skla, jejíž hrdlo uzavírala masivní korková zátka.

„Zkus se do toho zakousnout," řekla Ann a vložila rukojeť lžíce Harrymu mezi zuby. „Musí ti ránu sešít a bude to bolet."

Andrew odzátkoval láhev a nalil z ní víno do rány. Harry zalapal po dechu, z očí se mu začaly řinout slzy. Ralph ho vzal za ruku, pevně ji stiskl a cítil, že Harry reaguje stejně.

Andrew začal šít. Elspeth mezitím nalila vodu do misky a začala rozmíchávat pryskyřici, až z ní vytvořila pastu.

„Arabská guma," zabručel misionář a propíchl jehlou měkkou Harryho kůži. Jak pevně utahoval jednotlivé stehy, z ranek po jehle prýštily kapičky čerstvé krve. „Sbíráme ji z akácií."

Ann přistoupila blíž a vzala misku do rukou, aby Elspeth mohla namáčet obvazy v pryskyřičné pastě. Pracovala obratně, rty našpulené, a kolem úst se jí ze samého soustředění vyrýsovalo několik vrásek.

Když Andrew dokončil poslední steh, přišel do kostela sloužící se dvěma rovnými holemi a pilkou. Andrew odřízl nit, odložil jehlu a umyl si ruce v míse s horkou vodou. Pak použil jednu kostelní lavici jako kozu na řezání dřeva a přiřízl jednu hůl na poloviční délku té druhé.

Když byl misionář hotov, přiložil kratší kousek dřeva k vnitřní straně Harryho nohy a delší naopak zvenku.

„Podržte to," požádal Ralpha.

Ralph přitiskl obě dlahy Harrymu k noze. Andrew vytáhl z misky obvazy prosycené pryskyřicí a začal jimi pevně ovinovat zraněnou končetinu. Když s tím skončil, měl Harry nohu ovázanou od kotníku až po kyčel.

Andrew zkoumavě obhlížel své dílo. „Tohle ti aspoň na několik týdnů nedovolí, aby ses honil za nosorožci, Harry. Až ta guma vytvrdne, tak obvaz nepůjde ani zlomit."

„Možná bude nejlíp, když se už budeš nosorožcům vyhýbat navždycky," řekla Ann a pohladila Harryho po vlasech.

Pokoušela se kvůli Harrymu všechno odlehčit, ale Elspeth v tom neviděla nic zábavného.

„Možná bude dobře odteď na chlapce líp dohlížet," prohlásila a svou poznámku očividně směřovala k Ralphovi. „Je zázrak, že ho to zvíře nezabilo."

„Udělal to proto, aby mě zachránil," namítla Clara. „Nemůžeš ho obviňovat proto, že se zachoval jako hrdina."

Elspeth se na Claru zamračila. Pak k ní přistoupila o krok blíž a vrazila jí facku. Plesknutí se rozlehlo kostelem jako výstřel. Clara si přitiskla dlaň na obličej tam, kam ji zasáhla matčina ruka, ale neuronila ani jedinou slzu.

„Děti by neměly odporovat dospělým," prohlásila Elspeth nenuceně a upírala přitom pohled Ann do očí, jako by ji chtěla vyprovokovat k tomu, aby s ní nesouhlasila.

Ralph sklopil pohled a viděl, jak Harrymu zlostí zrudl obličej. Těžko říct, co by provedl, kdyby nebyl znehybněn čerstvými obvazy.

„Určitě jste po té těžké zkoušce pořádně hladoví.“ Andrew sledoval spor Elspeth s Clarou s utrápeným výrazem ve tváři, ale teď už se znovu usmíval, jako by se nic nestalo. „Musíme vás nakrmit.“

Než byla večeře připravená, slunce už zapadalo. Dům Ryderových neměl žádnou místnost pro hosty, a tak Ralpha s Ann uložili do dětského pokoje. V něm Elspeth připravila očividně druhé nejlepší oblečení, jaké Ryderovi měli – obnošené, pomněnkově modré šaty pro Ann a košili, vestu a odřený černý frak pro Ralpha. Nemotorně se oblékli v pokojíku s drnovými stěnami a pak přešli do zaplněné jídelny Ryderových, kam je vedlo blikotavé světlo lamp. Ann to připomnělo její první dům v Africe, rozpadající se farmu v místě zvaném Rajské údolí. Blesková povodeň ji spláchla kdoví kam a zabila jejího manžela. Při té vzpomínce trpce stáhla tvář.

Elspeth si její grimasu vyložila mylně. „Obávám se, že naše ubytování vám musí připadat hodně prosté.“

„Už to, že mám střechu nad hlavou, je daleko větší luxus, než jaký jsem poznala za dlouhé měsíce,“ ubezpečila ji Ann.

„Manžel psal do Londýna na Misionářskou společnost, aby nám poslali materiál k vystavění pořádného domu, jenže jsou to příšerní skrblíci a neposlali nám nic.“

„Aspoň kostel jsme postavili,“ doplnil ji Andrew.

„Mohl jsi ho postavit jen poloviční a ze zbytku cihel a dřeva jsme mohli mít slušný dům,“ odfrkla si Elspeth. „Náš Pán dobře ví, že nemáš tolik věřících, aby zaplnili tenhle kostel.“

„Však oni přijdou. Jednoho dne Všemohoucí naše modlitby vyslyší.“

Andrewův hlas zněl unaveně, takže Ann usoudila, že hádka na toto téma není u Ryderových ničím novým.

„Jak dlouho už jste tady?“ zeptal se Ralph, aby se pokusil rozmělnit napětí kolem stolu.

„Osmnáct měsíců,“ odpověděl Andrew.

„Osmnáct měsíců a tři týdny," opravila ho Elspeth.

„Asi to tady nemáte lehké," řekla Ann soucitně.

Elspeth obrátila oči ke stropu. „Pracujeme na Božím díle, takže nás to netíží. Je to tak, že já sama jsem dcerou kněze, takže vím, jaké oběti Pán požaduje."

„Zřejmě vás sem přivedla silná víra," usoudila Ann.

„Víra – nebo osud," zabručel Andrew a oči jako by upíral někam do daleka „Někdy si říkám, jestli jen slepě neslede-jeme osud, který je nám předurčen."

„Nesmysl," ohradila se Elspeth ostře. „Jsme tady, protože ses rozhodl nás sem odvést. Protože tě k tomu pohnul Pán," dodala spěšně.

„Ať už vás sem přivedlo cokoli, byla to čirá prozřetelnost, která nás dnes přivedla sem k vám," řekla Ann vděčně.

Sloužící přinesli talíře a korbílky se slabým pivem. Jídlo bylo prosté, kaše z kukuřičné mouky s dušeným masem, ale Ann si dobře všimla, že Ralph se má co držet, aby si nezačal cpát plná ústa už během krátké chvilky, kdy se Andrew mod-lil. Natáhla se k němu a stiskla mu ruku.

„A co vy?" zeptal se Andrew, když skončil s díkůvzdáním. „Nás sem přivedl zvláštní osud, ale vsadil bych se, že u vás to bylo ještě zajímavější."

Ann si všimla, že se Andrew dívá na jizvy v Ralphově obli-čeji, i když byl natolik zdvořilý, aby se na ně neptal přímo. Ralph polkl sousto a talíř před ním zůstal téměř prázdný.

„Spousta dobrodružství," řekl stručně.

Ann přerušila ticho, které následovalo. „My oba máme za sebou spoustu dobrodružství," pronesla lehčím tónem. „Já jsem přišla do Afriky…" Nedokončila. „Jaký rok teď máme?"

Andrew a Elspeth se na sebe podívali. „Léta Páně 1829," řekl Andrew.

„… takže před devíti roky." Ann zavřela oči. Jako by se jediným úderem srdce přenesla zpátky, když stála v jitřní mlze na pláži v Port Elizabeth tři dny poté, co připlula na lodi z Anglie a pořád ještě chodila poněkud nejistě. Dětský

pláč ozývající se v mlze, která zahalila celý záliv. Příliv přinášel otlučenou loďku se třemi lidmi: mrtvou ženou, nemluvněm a Ralphem.

„Vláda vysílala dobrovolníky, aby se usadili na území kolem Port Elizabeth," pokračovala, když se přiměla vrátit do současnosti. „Ale byla tam mizerná půda a farmaření se nedařilo."

Pronesla to věcně a jen několika prostými slovy. Nerada se vracela k těm bolestným rokům, kdy přihlížela, jak každé léto uzrávalo obilí, jen aby je zničila nákaza rzivosti, a kdy tak hladověla, že její prsa sotva vydala nějaké mléko pro dítě.

„Později jsem Ralpha potkala v Port Elizabeth. Plánoval výpravu k průzkumu východního pobřeží. Tak jsem nastoupila na jeho loď."

Další prostá slova, za nimiž se skrývalo daleko víc. Ann byla tak zoufalá, že už začala uvažovat, jestli nezačne prodávat své tělo. Na lodi s Ralphem a Harrym vypluli z Port Elizabeth a pronásledovali je celní úředníci. Při setkání s Ralphem nevěděla, že on i jeho společníci byli hledanými zločinci, jimž se podařilo uprchnout z vyhlášené věznice na ostrově Robben.

„Ztroskotali jsme," ozval se Harry. Ležel na podlaze na rohoži položené u ohniště. Vedle něho klečela Clara a pomáhala mu s jídlem. „Pak jsme našli Zuluy."

Elspeth se nad tím vyrušením zamračila, ale Andrew prudce zvedl hlavu od talíře. „Zuluy?"

„Přicházejí sem někdy?" zeptal se Ralph.

„Přes hory nikdo nechodí," odpověděl Andrew. „Ale slyšel jsem o nich vyprávět. Myslel jsem, že žijí jenom v legendách."

Ralph se suše usmál. „Odvážím se říct, že všechno, co jste slyšel, je pravda – a ještě je toho daleko víc."

„Slyšel jsem, že mají velkého a krutého krále," pokračoval Andrew. „Krále Šaku."

„Měli. Čtyři roky jsme žili u jeho dvora. Potom Šaku svrhl jeho vlastní bratr, tak jsme museli odejít.“ Ralph se zarazil. „Prošli jsme přes hory a teď jsme tady.“

Andrew uvážlivě přikývl. „A to království Zuluů – je tak mocné, jak se mezi lidmi povídá?“

„Myslím, že v celé Africe není nic, co by se mu vyrovnalo.“

Andrew se otočil k manželce. „Představ si to,“ řekl. „Křesťanství ovládlo Evropu, protože využilo Římskou říši. Kdyby se nám tak podařilo krále Zuluů obrátit k víře…“

„Pochybuji, že by král Dingane chtěl poslouchat vaše kázání,“ poznamenal Ralph stroze. „Zavraždil svého bratra, pobil všechny, kteří zůstali Šakovi věrní, a pokusil se zabít i mě.“

Elspeth se otřásla. „Musí to být příšerný člověk. Ovšem v každém případě se skrz hory nedá projít.“

„My jsme přes ně prošli,“ připomněl Ralph.

„Pěšky,“ připustila Elspeth. „My bychom potřebovali vozy, abychom převezli své věci.“

Ann měla pocit, že misionáři by měli méně lpět na světských věcech.

„Kam chcete jít?“ zeptala se Clara Ralpha, přestože neměla dovoleno mísit se do řeči dospělých.

„Do Kapského Města.“

Andrew si otřel ústa ubrouskem. „Obávám se, že vás čeká zdržení. Než se chlapci ta noha uzdraví, bude to trvat tři měsíce, možná déle.“

Tři měsíce! Ann se podívala po Ralphovi a viděla, jak mu přes tvář přeletěl stín zoufalství. Věděla, nač myslí – za tři měsíce už mohli být na palubě lodi plující do Anglie.

„Nevím, jak bychom vás mohli tak dlouho obtěžovat a využívat vaší pohostinnosti,“ ozvala se Ann. „Sami vidíte, že nemáme nic, čím bychom vám mohli oplatit.“

Andrew se usmál. „Byl bych špatným sluhou Kristovým, kdybych odmítl poutníky v nouzi. A vaše společnost nám bude příjemná.“

„Nepochybně," dodala Elspeth. Vstřícná povaha toho slova se nějak neshodovala s mrazivým tónem jejího hlasu.

„Co váš vůz?" zeptal se Ralph. Ann poznala, že mu v hlavě vykvetl nový nápad.

„Co je s ním?"

„Mohli byste nám ho půjčit, když Harry nemůže jít po svých." Ann viděla, že se Andrew chystá něco namítnout, ale Ralph chvatně mluvil dál. „Jenom odsud ke hranicím. Byla by to pro vás menší zátěž, než kdybychom tady měli zůstat celé tři měsíce. Mohl byste s námi poslat nějaké své muže, aby vůz přivezli zpátky."

„S naším vozem byste se daleko nedostali."

„Už jsem na tomto světadílu prošel hodně velmi nebezpečných míst a vždycky jsem na druhé straně vyšel ven. Kdybyste mi dal prach do mé pušky…"

Andrew se uchechtl a pozvedl ruku. „Vůbec nepochybuji, že si dokážete se vším poradit. Já jsem chtěl říct, že žádný vůz nemáme."

„Jak jste se sem ale dostali? Váš nábytek a všechny ostatní věci pro misijní stanici… Jistě jste to sem všechno neodnosili pěšky!"

„Mívali jsme vůz," připustil Andrew. „Ale když jsme na něm vezli cihly na kostel, praskl trámec spojující obě nápravy. Jedna osa upadla, kola se rozlámala. Měli jsme štěstí, že vozka z toho vyvázl jen se zlomenou rukou."

„Říkala jsem ti, že nemáš vůz přetěžovat," utrousila Elspeth.

„Nedalo by se to opravit?" zeptal se Ralph a misionářovy ženy si nevšímal.

„Nebylo to možné. Zbytky jsme tedy rozebrali a dřevo se použilo při stavbě kostela."

„Muselo to být dost hrozivé, zůstat tak daleko od hranic a nemít možnost vrátit se zpátky," řekla Ann soucitně.

Elspeth obrátila oči v sloup. „Při službě Pánu musíme přetrpět, co je třeba."

„Za rok za dva nám společnost pošle nový vůz," dodal Andrew. „Do té doby máme zásob dost."

„Rok nebo dva?" vykřikl Ralph. „Jak můžete žít v takové nejistotě?"

Ann viděla, že Harry ležící u ohniště se smutně dívá do plamenů. Chlapec se vyznal v Ralphových náladách a chápal, že příčinou jeho zoufalství je právě on.

„Když měl Harry dost odvahy postavit se útočícímu nosorožci," řekla rychle, „pak si troufnu říct, že se tady můžeme nějaký měsíc zdržet."

Harrymu se ve tváři objevil úsměv, ale Ann si všimla, že Andrew nespouští pohled z Ralpha. Vůbec se nenechal ošálit.

Clara trvala na tom, že svou postel přenechá Harrymu, aby mohl pohodlněji spát. Elspeth se na to mračila, ale sotva mohla něco namítat proti projevu křesťanské lásky. Ralpha s Ann uložili do malé kruhové chýše s hliněnými stěnami, která stála na okraji osady.

„Je mi líto, že vám nemůžeme nabídnout nic pohodlnějšího," omlouval se Andrew.

„Takhle jsme žili čtyři roky," uklidňovala ho Ann. „Budeme si tady připadat jako doma."

Ralphovi neušlo, jak po nich Andrew pokukuje. Ann povídala u večeře o tom, jak se s Ralphem seznámili, ale o manželství nepadlo ani slovo.

Snad Andrew věří tomu, že Pán má rád hříšníky a že jeho služebník by měl nahlížet na věci podobně jako on. Třeba si zakázal ptát se na to, co – jak Ralph nepochyboval – by chtěla Elspeth vědět. Nakonec jim misionář popřál dobrou noc a odešel do tmy.

Když se Andrew rozloučil, leželi Ann s Ralphem v půjčených nočních košilích potmě. Ryderovi neměli žádné náhradní matrace, takže hosté spali na pletených rohožích. Po zvyku se uložili na pravou a levou stranu chýše, jak to

dělávají Zuluové, ale Ralph po chvilce přelezl za Ann na její stranu a přitiskl ji k sobě.

„Přijde mi to jako zázrak, že jsme našli tohle místo," zašeptala Ann.

„Jenže co teď? Než se Harry uzdraví, zabere to dlouhé měsíce."

„Nemáme přece nijak naspěch."

„Paní Ryderová by s tím asi nesouhlasila. Myslím, že nás dva neschvaluje." Ralph se přitlačil pánví k Ann. „Nejspíš to považuje za skandální."

Ann se zachichotala. „Takže pro ni budeme něco jako důkladná zkouška křesťanského milosrdenství." Překulila se, aby leželi tváří v tvář. „Miláčku, ale nikdo na nás nikde nečeká. Můžeme si dovolit být trpěliví."

Ralph se zašklebil. Věděl, že má Ann pravdu, ale představa nového společného života ho vábila jako fata morgána v poušti. Když nemohl postupovat směrem k ní, bál se, že by mohla zmizet.

„Chci, abychom byli spolu."

Ann mu položila dlaň na tvář. „Jsme spolu."

„Ale v našem vlastním domě. A s vlastními životy."

„Třeba je tohle náš život. Tady a teď."

Ralph zavrtěl hlavou – byl by tuze rád, kdyby ho Ann dokázala pochopit. „Vzpomínáš si na den, kdy jsi mě našla?"

Ann ho pohladila po líci. „To, co jsi udělal kdysi, je minulost. Myslela jsem, že už ses s ní stačil vyrovnat."

Ralphovi se vybavil pocit, který zažíval v kostele – pach kouře ze svíček, slepé oči dřevěného Ježíše, které hleděly přímo na něho, kříž planoucí na kopci za kostelem. „Možná jsou věci, se kterými se člověk nikdy vyrovnat nedokáže."

„Můžeme počkat, dokud se Harrymu ta noha nezahojí," řekla Ann znovu. „Tvoje minulost nezmizí, ani když od ní odpluješ přes oceán."

V Ralphovi narůstal pocit zoufalství, ale snažil se mu vzdorovat. Nemínil se s ní hádat, chtěl by, aby ho pochopila. „Čím dřív se dostaneme do Anglie, tím líp."

Přisunul se ještě blíž, aby ji políbil. Ann se neodtáhla, ale její tělo zůstávalo ztuhlé a netečné.

Chvilku mlčela. „Teď jsme hodně unavení," řekla nakonec a otočila se na druhý bok. „Ráno třeba budeme vidět všechno v jiném světle."

Rychle usnula, zato Ralph ještě chvíli ležel beze spánku. Otevřenými dveřmi viděl jasnou noční oblohu se spoustou hvězd a drobnými jiskřičkami Venuše a Jupiteru, jež připomínaly oči hledící bez jediného mrknutí.

Když se Ralph probudil, Ann už v chýši nebyla. Neslyšel ji odcházet; pořádně najedený a s rohoží, na níž mohl složit kosti, spal déle, než se mu podařilo za několik posledních týdnů.

Pomalu se oblékal a přitom dost zápasil se zapínáním vesty. Jako by jeho prsty zapomněly ty drobné pohyby, jimiž se provlékala šňůrka ouškem. Nakonec vestu odložil a frak si natáhl přímo přes volnou bavlněnou košili. Tak to bude muset stačit.

Když Ralph konečně vyšel z kruhové chýše, na misijní návsi už bylo živo. Podle velikosti osady rozložené kolem odhadoval, že zde může žít kolem sedmdesáti či osmdesáti lidí. Soudil, že víc než polovina z nich pracuje pro misii. Muži sekerami loupali kůru z větví ke splétání košatin určených k rozšíření Ryderova domu. V odlehlém koutě návsi několik mužů poráželo krávu a ženy čistily vnitřnosti. Elspeth seděla na verandě před kostelem v kroužku dívek, které učila šít.

Ann tam byla s ní, na sobě bleděmodré šaty, které dostala včera. Ralph pořád vnímal odtažitost, která mezi nimi vznikla minulého večera, a místo aby se vypravil za ní, otočil se směrem k Andrewovi se slamákem na hlavě, který stál, dohlížel na stavbu a potil se.

„Dobré ráno," pozdravil Ralph, když došel k misionáři. „Vidím, že své ovečky zaměstnáváte."

Andrew se ohlédl ke kostelní verandě, kde Elspeth držela ve vzduchu vzorek stehu, který zrovna šila, a něco hlasitě vysvětlovala.

„Je důležité, aby se naučily věci, které se týkají výroby a praktických řemesel."

„Myslím, že jsou docela šťastné i bez nich." Ralph cítil, že to může vyznít nevděčně, zvlášť potom, co pro něho a jeho rodinu Andrew udělal, ale po včerejších událostech si pořád připadal jaksi roztěkaný.

„Je to pro jejich dobro."

„Rád bych věděl, jestli se na to dívají stejně."

Andrew se nazlobeně zamračil. „Co vidíte tady všude kolem?" zeptal se a širokým gestem ruky obsáhl celý okolní kraj.

„Zemi, která patří Afričanům."

„Výborně řečeno. Jenže většina bílých mužů se na to dívá jinak. Vidí půdu, která by mohla patřit jim. Přesvědčí sami sebe, že by jim ve skutečnosti *měla* patřit. Napřed o ni budou žádat, pak si ji vynucovat – a nakonec bojovat, aby se jí zmocnili."

„Říkal jste, že na hranice je to tři sta kilometrů." Už když to Ralph vyslovil, uvědomoval si, že to nemá žádný význam. Z nevelké výspy na jihu Afriky už se běloši rozšířili stovky kilometrů na sever a pohlcovali zdejší půdu jako rakovina. Řeka ani čára na úřední mapě je příliš dlouho nezadrží.

„Když se budou Afričané oblékat jako civilizovaní muži a ženy a budou umět nějaké řemeslo, pak s nimi noví osadníci třeba budou jednat spravedlivěji."

„V lepším případě jim dají pušky a naučí je z nich střílet."

Misionář se usmál. „Jak slyším, jste opravdu praktický muž."

Ralph pokrčil rameny. „Zatím jsem s tím vždycky vystačil. Ann, Harry i já jsme pořád naživu."

Andrew Ralpha pozorně studoval očima připomínajícíma dravce. „Praktický člověk je vždycky vítaný." Ukázal na staveniště. „Jak vidíte, potřebujeme toho spoustu udělat."